

LUNDS
UNIVERSITET

Ensamkommande flyktingbarn

**En kritisk diskursanalys om framställningen av ensamkommande
flyktingbarn i svenska kvällstidningar**

Gzim Ibishi & Kalid Osman

Kandidatuppsats SOPA 63
HT 2015
Handledare: Frans Oddnér

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

ABSTRACT

Författare: Gzim Ibishi & Kalid Osman
Titel: Ensamkommande flyktingbarn
Handledare: Frans Oddnér

The aim of this study was to analyse the discourse about unaccompanied asylum-seeking minors from two major newspapers in Sweden. More specifically its aim was to critically analyse which types of discourses on unaccompanied asylum-seeking minors appear in the news articles published in the last 5 years by the two major evening newspapers Aftonbladet and Expressen. The study was based on the critical discourse analysis by Norman Fairclough and the variety consisted of 15 news articles from each of the two newspapers. Two crucial discourses were identified in the study, and these were the discourse of resources and the discourse of “us” and “them”. The discourse of resources frequently refers to and mentions expences and resources, while the discourse of “us” and “them” mentions differences between the unaccompanied asylum-seeking minors and other citizens in Sweden. The outcome of this study showed that the two newspapers tend to write differently from one another on some points, and more alike on other points, they were especially more alike in the newer articles. In conclusion, the two newspapers’ way of writing about the unaccompanied asylum-seeking minors is essential in the sense that a large number of consumers of these two major newspapers are being briefed on a daily basis about the subject. Therefore we want to elucidate the power that the newspapers possess in order to affect people’s views and attitudes towards important issues in our society. We also want to enlighten the relevance of this study for the social work. Our aim is to generate better understanding for unaccompanied asylum seeking minors in order to improve the work of receiving this group of people into the Swedish society.

Nyckelord: Ensamkommande, flyktingbarn, kritisk diskursanalys, media, tidningsartiklar

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Förord

Vi vill tacka vår handledare Frans för hans stöd och förtroende för oss, dina råd har varit till stor hjälp Vi vill även passa på att tacka alla våra närstående som stundtals undrat om vi gått under jorden.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
2. Bakgrund	7
2.1 Ensamkommande flyktingbarn som söker asyl i Sverige	7
2.2 Migrationsverket och ensamkommande flyktingbarn	8
3. Tidigare forskning	8
3.1 Medias konstruktion av ställningstagande mot invandring	8
3.2 Hur medias diskurser om invandrare påverkar samhällets tolerans	9
3.3 Svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism	11
3.4 Rasism i verkligheten och i nyheterna	12
4. Teoretiska perspektiv	13
4.1 Socialkonstruktionism	14
4.2 Diskursanalys	14
4.3 Kritisk diskursanalys	15
4.4 Kontrollsamhället	16
5. Metod	18
5.1 Metodval	18
5.2 Faircloughs tredimensionella modell	18
5.2.1 Textdimensionen	18
5.2.2 Modalitet	19
5.2.3 Transitivitet	19
5.2.4 Metaforer	20
5.5 Diskursiv praktik	20
5.5.1 Intertextualitet	20
5.5.2 Antagande	21
5.5.3 Ironi	21
5.5.4 Negation	21
5.6 Social praktik	22
5.7 Metodens förtjänster och begränsningar	23
5.7.1 Urval	23
5.7.2 Validitet och Reliabilitet	24
5.7.3 Etiska överväganden	25
5.7.4 Förförståelse	26
5.7.5 Arbetsfördelning	27
6. Resultat och analys	27
6.1 Diskursen om resurser	28
6.2 Metaforer	35
6.3 Diskursen ”vi” och ”de”	38
6.4 Den diskursiva och den sociala praktiken	41

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

7. **Avslutande diskussion** 44

Referenser 47

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Idag lever vi i en värld som präglas av globalisering. Globaliseringen har medfört att det har blivit mycket enklare att förflytta sig runtom i världen av olika orsaker. En betydande orsak är krig. I alla tider har människor tvingats fly från krig, både inom gränserna och utanför gränserna. Men inte förrän på 1900-talet har barn på flykt utan föräldrar eller andra vuxna gjort avtryck i vårt samhälle, de som idag brukar benämnas för "ensamkommande flyktingbarn". Under 1940 kom så många som 70,000 ensamkommande flyktingbarn till Sverige från krigets Finland, men på den tiden användes benämningen "krigsbarn" (Stockholmskällan, 2015). Idag använder Migrationsverket benämningen ensamkommande flyktingbarn på barn som söker asyl i Sverige utan sina föräldrar eller motsvarande anhörig (Migrationsverket, 2015a).

Sedan mitten av förra decenniet har antalet ensamkommande flyktingbarn i Sverige ökat stadigt (ibid). I samma veva har invandringen i sin helhet ökat i Sverige de senaste åren, vilket har uppmärksammats mycket i svenska tidningar. Invandringen har alltid varit en socialpolitisk fråga och idag är denna fråga mer aktuell än någonsin. Blickar man mot den svenska median så finns det flera stora nyhetssajter som många svenskar läser. Enligt Fairclough existerar inte den uppfattade verkligheten förrän vi formar den genom vårt språk, det vill säga att vi formar vår egen verklighet genom sättet som vi väljer att kommunicera på (se Winther Jørgensen & Phillips, 2000:15). Att analysera diskurser i texter är viktigt enligt Fairclough då texter som sociala händelser tenderar att vara en avgörande faktor för samhällsförändringar långsiktigt. På kortsiktig väg kan texter enligt Fairclough påverka vårt lärande, våra tankesätt, våra attityder och våra värderingar. Som exempel på hur texter påverkar oss i det långa loppet tar Fairclough upp annonser och kommersiella texter som har påverkat samhället till att bli ett "konsumentssamhälle". Han skriver även att texter till och med kan starta krig, förändra utbildningssystem och så vidare. Sammanfattningsvis har text makten att förändra mycket saker som påverkar hela vår värld (Fairclough, 2003:8). Självklart är det mer komplext än så, en enda text behöver inte automatiskt vara avgörande

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

för en förändring. Om vi antar att en text hjälper att skapa förändring i en individs tankar eller attityder, innebär det alltså inte automatiskt att en annan text också gör detsamma, eller att samma text kan påverka någon annan individ. Vi anser därför att vår studie är av relevans för socialt arbete med motiveringen att vi vill uppmärksamma och lyfta fram en del av diskurserna kring ensamkommande flyktingbarn som formar verkligheten och som konsekvens kan få negativa följder i vårt bemötande.

Aftonbladet och Expressen är bland de största kvällstidningarna i Sverige. Aftonbladet toppar denna lista med över tre och en halv miljon unika webbläsare om dagen. Aftonbladet utsäger sig för att vara en oberoende socialdemokratisk kvällstidning. Målet är i enlighet med yttrandefriheten och i kärnan av demokratin att använda sig utav journalistiken till att sprida kunskap, information och väcka debatter inom viktiga samhällsfrågor (Aftonbladet, 2015). På andra plats efter Aftonbladet på topplistan kommer Expressen med cirka två miljoner unika webbläsare varje dag. Expressen är till skillnad från Aftonbladet en oberoende liberal kvällstidning som grundades år 1944 (Expressen, 2015). Migrationsfrågor som är en viktig samhällsfråga med ett stort antal ensamkommande barn på flykt i dagens läge en fråga som det pratas väldigt mycket om och är i detta avseende väldigt intressant att undersöka närmare.

Enligt medieforskaren Karin Ljuslinder har bland annat pressen i Sverige en stor plats i vårt samhälle, och våra tidningar har onekligen en viktig påverkan på våra kulturella värderingar och attityder. Tidningar har verktygen att kunna bibehålla de rådande normerna och värderingarna i vårt samhälle genom att berätta och återberätta nyheter med ett enformigt perspektiv. På så sätt har tidningarna samtidigt verktygen att kunna påverka för en samhällsförändring genom att skriva mer nyanserat och bidra till att stödja alternativa synsätt i vårt samhälle. Pressen har flera olika verktyg till hjälp för att föra fram sitt budskap till allmänheten, som exempelvis morgontidningar, kvällstidningar och nättidningar. Med bland annat dessa verktyg kan alltså våra tidningsmedier bidra till att påverka politiska beslut som till exempel asylfrågor (Ljuslinder, 2011:17). I vår studie kommer vi att använda oss av Norman Faircloughs kritiska diskursanalys för att försöka förstå hur *en del* av kvällspressen framställer bilden av ensamkommande flyktingbarn i Sverige. Kritisk diskursanalys har som uppgift att klargöra vilken roll texter har i upprätthållandet av den sociala världen som består av ojämlika maktförhållanden. Materialet som vi ska analysera kommer att bestå av 30 tidningsartiklar från två ledande kvällstidningar med socialliberala positioner inom politiken.

1.2 Syfte

I vår studie vill vi undersöka hur Aftonbladet och Expressen framställer bilden av de ensamkommande flyktingbarnen i Sverige, och huruvida det finns några likheter och skillnader i de två avsändarnas framställning av de ensamkommande flyktingbarnen.

1.3 Frågeställningar

1. Vilka diskurser om ensamkommande flyktingbarn framkommer i de analyserade tidningsartiklarna från Aftonbladet och Expressen?
2. Vilka likheter och skillnader kan urskiljas mellan tidningarna?
3. Hur kan vi förstå diskurserna som uttrycks i de valda tidningsartiklarna?

2. Bakgrund

2.1 Ensamkommande flyktingbarn som söker asyl i Sverige

Fälldin & Strand (2010) skriver att de ensamkommande flyktingbarn som kommer till Sverige är enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera (LMA) under 18 år gamla. Dessa klassas som ensamkommande flyktingbarn när de kommer till Sverige utan sällskap av sina föräldrar eller motsvarande ansvarig vuxen, eller när de överges av föräldrar eller motsvarande vid ankomst till Sverige. Denna lag omfattar endast utomnordiska medborgare, och den omfattar inte heller barn och ungdomar som är utbytesstudenter i Sverige eller som är i landet tillfälligt. Dessa barn söker sig till Sverige i mån om att söka skydd från krig, sjukdomar, förföljelser, trakasserier med mera (Fälldin & Strand, 2010:11).

När de ensamkommande barnen kommer till Sverige har de oftast inte med sig så mycket i bagaget. De kommer som tidigare skrivet utan ansvarig vuxen, de är minderåriga, och de talar ingen svenska. De är utsatta i samhället på grund av dessa orsaker, samt att de möter en kultur som för de är främmande. Det blir väldigt många intryck på en och samma gång, i synnerhet för ett barn som är under 18 år (ibid).

2.2 Migrationsverket och ensamkommande flyktingbarn

På Migrationsverkets hemsida finns en artikel med information om bland annat vilka som kan klassas som ensamkommande flyktingbarn och vilka rättigheter dessa barn har i Sverige. Denna information finns att ta del av i flera olika språk, och den riktar sig direkt till barn som kommer till Sverige för att söka asyl. I Sverige är man barn tills den dagen man fyller 18 år. När man är 18 år gammal klassas man enligt lagen som vuxen person i Sverige (Migrationsverket, 2015b). Barn som söker asyl i Sverige (oavsett om de är ensamkommande eller inte) har samma rättigheter som alla andra barn i Sverige. Det innebär bland annat att asylsökande barn har rätt till skolgång precis som alla andra barn, och de har rätt till sjuk- och tandvård. Dessa rättigheter finns för att Sverige har skrivit under FN:s Barnkonvention. Det innebär att det finns regler från Barnkonventionen som Sverige måste följa (ibid).

I artikeln kan man läsa om hur det går till när ett barn söker asyl i Sverige. När man söker asyl registreras ansökan på mottagningsenheten inom Migrationsverket. Sedan ska man uppge sin identitet genom att säga vad man heter, var man kommer ifrån, vilka ens föräldrar är och så vidare. Under sin asylansökan som ensamkommande flyktingbarn får man en god man, vars uppgift är att hjälpa till med bland annat kontakt med myndigheter och att ansöka om bidrag från Migrationsverket, eftersom barnet är under 18 år och inte har någon vårdnadshavare (ibid). Under tiden som man väntar på sitt asylbeslut får man gå i skolan och man får tillgång till tandvård samt sjukvård, men man får dock inte lämna Sverige eftersom asylärendet inte blir prövat då. När man får sitt asylbeslut betyder det att man antingen har fått beviljat uppehållstillstånd i Sverige, eller att man har blivit nekad asyl i Sverige. Om man har blivit nekad asyl i Sverige har man rätt att överklaga beslutet med hjälp av sin gode man. Då skickas ärendet vidare till Migrationsöverdomstolen som ska pröva ärendet igen (ibid).

3. Tidigare forskning

3.1 Medias konstruktion av ställningstagande mot invandring

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Kunskapsluckorna kring pressens diskurs av ensamkommande flyktingbarn i svensk forskning är stora. Därför har vi i sökningen av tidigare forskning begränsat oss och använt oss av diskurser i närliggande ämnen. Teman som vi har hållit oss till i vårt sökande av tidigare forskning är alltså andra utsatta grupper i samhället både i Sverige och internationellt, liksom de ensamkommande flyktingbarnen såsom flyktingar, papperslösa och invandrare. Internationella undersökningar av närliggande ämnen har blivit vårt val av tidigare forskning. I artikeln *The media construction of anti-immigration positions: The discourse on the Romanian immigrants in the British press* (2015) skriver den rumänska statsvetaren Bianca Cheregi om medias konstruktioner av anti-invandringspolitiken. Studien fokuserar på den brittiska pressens diskurser av rumänska invandrare. Studien använder sig till skillnad från vår uppsats av två ansatser, den ena är frame analysis och den andra är den kritiska diskursanalysen. En frame analysis eller framing analysis som den också kallas, är en metod människor använder för att klassifiera och kategorisera sina erfarenheter och verkligheter i det sociala livet (se Goffman, 1986). Cheregis studie är baserad på 271 undersökningar av Storbritanniens tre mest lästa tidningar, The Guardian, Daily Mail och The Independent. Studien visade på att nyhetstidningarna fokuserar på områden och talar om olika saker i sin framställning av de rumänska invandrarna. The Guardian fokuserade mer på konsekvenserna av invandringen i ekonomiska termer medan Daily mail fokuserade på frågor rörande mänskliga intressen såsom, tiggeri och brott.

Teman som nyhetstidningarna väljer att koncentrera sig kring beror tydligen på vilken av dessa tidningar som vi människor väljer att läsa. Ett annat resultat som denna studie har kommit fram till som nyhetstidningarna gemensamt porträtterar och framställer är en "vi" och "dem" bild som kan bidra till en polarisering med de brittiska medborgarna på ena sidan och de rumänska invandrarna på andra sidan. Att kategorisera grupper i sociala kategorier genom att koppla samman dem med begrepp och termer som är negativt laddade har naturligtvis konsekvenser för dem. Denna sortens indelning i två läger bidrar till att öka stigmatiseringen och segregationen hos denna invandrargrupp.

3.2 Hur medias diskurser om invandrare påverkar samhällets tolerans

I artikeln *Media and othering: How media discourse on migrants reflects and affects society's tolerance* (2014) som är skriven av Denitza Kamenova, har man gjort en analys på hur tidningars diskurs kan skapa och förändra olika uppfattningar om invandrare (i synnerhet

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

papperslösa och flyktingar). Kamenova är en bulgarisk professor i politisk filosofi, och hon har även arbetat som journalist i Bulgarien. I sin studie har Kamenova fokuserat på nyhetstidningarnas diskurser om syriska flyktingar i Bulgarien samt en framträdande tidnings diskurs om invandrare i Frankrike (Kamenova, 2014:170).

“Media’s ability to create powerful images that touch not only the logical thinking, but also the collective subconscious of their audience is undeniable. In this way they play a very important role in the genesis, the development and (sometimes) the expression of attitudes, reactions and behaviour in society”

(Kamenova, 2014:171)

Kamenova skriver att tidningarnas förmåga att kunna skapa bilder som kan forma läsarnas logiska tänkande, men även deras undermedvetna är onekligt. Tidningarna har alltså en betydande roll när det gäller skapandet, utvecklandet och ibland även yttrandet av attityder, reaktioner och beteenden i vårt samhälle. Kamenova skriver om hur en tidning i Frankrike skapade kontrovers när de publicerade en artikel med rubriken “The true cost of immigration”, med en omslagsbild där en kvinna iklädd i burka håller i ett barns hand på väg in till ett socialkontor (Kamenova, 2014:175–176). Ju mer en händelse påverkar oss känslomässigt snarare än vårt logiska tänkande, desto enklare är det att vi minns en sådan händelse, reagerar på den och på så sätt påverkar oss och våra attityder. Ett exempel är fallet med den franska tidningens omslagsbild som mycket enklare påverkar våra känslor eftersom det genomtränger vårt undermedvetna. Detta skapar en rädsla för “de andra” eller “de”, särskilt på grund av känsligheten kring detta ämne. Alltså har tidningarnas framställning en viktig roll i skapandet av attityder kring “de andra” genom diskurserna som används. (Kamenova, 2014:177–178).

3.2.1 De tre vinklarna

I olika bulgariska tidningar användes diskurser som gick hårt mot de syriska flyktingarna i Bulgarien. Kamenova presenterar därför tre viktiga vinklar man bör tänka på när man skriver om invandring och invandrare överlag för att inte återskapa negativa fördomar:

1. Man behöver skildra olika ståndpunkter i sitt journalistiska skrivande

2. Man behöver hänvisa till förhållandet mellan diskursiva praktiker och de rådande omständigheterna, samt hur språkbruket påverkar effekterna av stereotypifiering och vice versa.

3. Det ömsesidiga beroendet mellan den nationella identiteten och invandraridentiteten.

I exemplet med de bulgariska tidningarna tar man inte hänsyn till någon av dessa vinklar. Man porträtterar “de andra” (syrisk flyktingarna) som enbart farliga, och det ges inget som helst utrymme för andra skildringar av fenomenet “de andra”. De bulgariska tidningarna rapporterar endast i form av stereotypifiering angående de syriska flyktingarna. Enligt Kamenova beror detta på att Bulgarien inte har stött på invandring i så stor skala tidigare, utan man har endast haft att göra med “traditionella” minoriteter, vilka inte har tagit så mycket utrymme i media. Det har alltså att göra med okunskap som råder bland det bulgariska folket, men även bland journalisterna, om just invandring och invandrare (Kamenova, 2014:179). Detta ser man inte minst i pressens rapportering om “kostnaderna” som invandringen medför. Denna negativa diskurs påverkar befolkningen enormt mycket enligt Kamenova, eftersom man helt enkelt inte skriver om varför dessa flyktingar söker sig till Bulgarien, vad de har gått igenom, och i synnerhet inte vilka kapaciteter dessa människor innehar (180-181). Dessa tre vinklar är självklart inget som går att kontrollera eller krävas från dagens press utan ska ses i ljuset i form vägledning eller riktlinjer för en mer grannliga och medveten nyhetsrapportering.

3.3 Svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism

I antologin “Mörk magi i vita medier - svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism”, skriver medieforskaren Ylva Brune ett avsnitt som heter *Tårögda flickor och kusliga män*. Brune skriver bland annat om hur “de andra” skapas inom journalistiken, när man rapporterar om invandring. Hon fokuserar på journalistiken i Sverige under 1993 då många flyktingar från det forna Jugoslavien tog sig hit. Brune skriver att nyhetsartiklarna i svenska tidningar benämnde flyktingarna i kollektiv, och orden tillströmning, antal, kostnad användes för att nominalisera invandrarna (Brune, (red.) 1998:37). Enligt Brune kan man tydligt urskilja vilka diskurser som användes i artiklarna vad gällde invandringen. Det rapporterades knappt något om flyktingarnas perspektiv på deras flykt, så som exempelvis flyktens ofrivillighet och flyktingarnas rätt till en fristad. Artiklarna rapporterade om “de

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

andra” som något hotfullt som tar sig till Sverige via illegala vägar (flyktingsmugglare), och de kontrollåtgärder som utfördes av Sverige framstod som viktiga, för att det inte skulle råda kaos i Sverige (ibid:37-38). Till exempel rapporterades det knapphändigt om att kosovoalbaner utvisades i stora antal under 1993, men det rapporterades flitigt om hur många som sökt asyl i Sverige, och vilka kostnader som uppstått i samband med misslyckade utvisningsförsök av personer och så vidare (ibid:34). “De andra”, alltså flyktingarna, benämndes dessutom som en grupp som sökte sig till ett rikt land via illegala vägar. Flyktingarna blev avindividualiserade på så sätt att deras individuella historier knappt rapporterades då tidningarna fokuserade på att rapportera om illegala flyktingar (ibid:38).

“Att det är ‘strömmen av flyktingar och illegala invandrare’ som ‘utlöser främlingsfientlighet och våld’ ifrågasätts bland annat i en tysk undersökning om medieeffekter [...] Författarna hävdar att det snarare är nyhetsförmedlingens metaforer, där flyktinginvandringen ses som en ‘invasion’ eller ‘ström’ av ‘illegala invandrare’, som har skapat ett åsiktsklimat, där främlingsfientliga handlingar legitimeras som ett nödvändigt självförsvar. I svenska nyhetsmedier våren 1993 syns emellertid inga ifrågasättanden av dessa nyhetsförmedlingens metaforer.”

(Brune, (red.) 1998:35)

Enligt Brune användes i svenska nyhetstidningar negativa metaforer som exempelvis “ström” eller “invasion” i samband med invandringen i Sverige, och detta ifrågasattes sällan av någon. Detta bidrar i sin tur enligt författarna i undersökningen till att främlingsfientliga handlingar rättfärdigas med motiveringen man måste försvara Sverige från “invasionen” (Brune, (red.) 1998:35).

3.4 Rasism i verkligheten och i nyheterna

Sociologen Birgitta Löwander skriver ett avsnitt med rubriken “Rasism i verkligheten och i nyheterna” i den tidigare nämnda antologin “Mörk magi i vita medier - *svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*”. Löwander beskriver hur nyhetsmedierna i Sverige ibland jobbar motstridigt, vilket kan bli komplicerat exempelvis ifråga om invandring.

“Å ena sidan har journalister i public serviceföretagen ett uttryckligt ansvar för att motverka rasism och hävda demokratiska värden, å andra sidan har de ett uppdrag att skapa uppslutning kring det nationella intresset och stärka den nationella självkänslan.”
(Löwander, (red.) 1998:90)

Löwander menar på att tidningar i Sverige kan skriva om demokratiska rättigheter och värden ena dagen, och den andra dagen kan de skriva om eventuella “faror” som kan hota det nationella intresset, med anledning att bilda en enighet i nationen. Ifråga om invandringen finns det risk för att det medför att tidningarna skapar en misstänksamhet mot något som är främmande, alltså invandrarna i detta fall (ibid). Enligt Löwander är våra tidningar inte avskilda från vårt samhälle och de rådande ideologiska värderingar som vi har, utan de rapporterar utifrån olika stridande uppfattningar. Tidningarna arbetar dessutom för att befrämja bestämda uppfattningar som bildar enighet bland folket i vårt samhälle.

Detta sätt att rapportera från tidningarna kan oavsiktligt gynna vissa gruppers uppfattningar om invandring. En av olika förklaringar till bristerna i journalistiken är enligt Löwander journalisters okunnighet om invandrare, och deras brist på personliga erfarenheter av invandrare i allmänhet. Dessa brister skulle kunna förbättras om dessa journalister gör sig medvetna och reflekterar över vilka konsekvenser som kan uppstå av rapporteringen om invandringen i Sverige (ibid:93).

4. Teoretiska perspektiv

De teoretiska perspektiv vi kommer att använda oss av för att analysera vår empiri är flera, varav de flesta bygger på varandra. Det kan bäst förklaras som en pyramid med flera nivåer där den sista teorin i figuren ska ses i ljuset av de ovannämnda. Dock kommer presentationen av dessa teorier här nedan inte vara i den följd som vi vill att de ska förstås på utan den ordningen kommer att framkomma i slutet av detta avsnitt på grund av sammanhanget.

Utifrån Norman Fairclough kritiska diskursanalys har vi tänkt använda oss av en analytisk modell som kallas för *Fairlocughs tredimensionella modell*. Denna modell bygger på diskursanalysen som i sin tur bygger på socialkonstruktionismen. Därför kommer vi härnäst att förklara vad dessa tre teorier innebär.

4.1 Socialkonstruktionism

Socialkonstruktionismen menar på att det inte finns någon kunskap som är självklar, all kunskap om världen är snarare något som är kulturellt och historiskt medfört (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:11). När man forskar utifrån socialkonstruktionismen ska man alltså ha i åtanke att vår upplevda verklighet inte är en objektiv sanning, vilket innebär att vårt språk och handling är orsaken till hur vi upplever vår verklighet. Händelser som skett i vår historia påverkar vårt sätt att använda oss av uttryck och kommunicera överlag. Vivien Burr beskriver socialkonstruktionism genom att säga att vi har våra egna sätt att förstå världen beroende på vilket kulturellt eller historiskt sammanhang som vi lever i. Vår syn på kunskap hör enligt Burr dessutom ihop med de sociala processer som vi verkar i, samtidigt som dessa sociala processer ständigt producerar ny kunskap (Burr, 1995:3-4). Språket är enligt Burr en viktig komponent inom det socialkonstruktionistiska perspektivet. Vårt språk, alltså vårt tal, och våra tankar är beroende av varandra. Vårt sätt att leva och tänka är en produkt av vårt språk, språket ger således en mening till våra erfarenheter och kunskaper genom att det sätter våra erfarenheter i olika kategorier (Burr, 1995:44).

Berger & Luckmanns bok *The social construction of reality* kan ses som föregångare till socialkonstruktivismen, de hävdar att vi människor genom våra interaktioner och handlingar hjälper till att forma vårt samhälle, och detta gör vi fortlöpande (Berger & Luckmann, 2003:68). När vi människor interagerar med varandra bildar vi hela tiden nya verkligheter som på så sätt ständigt förändrar vårt samhälle (Berger & Luckmann, 2003:78). Socialkonstruktionismen är det gemensamma beteckningen för flera teorier om kultur och samhälle (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:11).

4.2 Diskursanalys

En *diskurs* är enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000) "ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller en del av den). Detta sätt tala om och förstå världen är sprunget ifrån en idé om att språket är strukturerat i olika mönster som våra yttranden följer. Det finns dock i vetenskapliga texter ingen bestämd benämning av vad ordet diskurs innebär precist, med något olika betydelser i olika sammanhang. Det gemensamma dock med ordet diskurs är idén

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

att vårt språk är strukturerat i olika mönster som är beroende av det sociala fält vi befinner oss i, exempelvis den “medicinska diskursen” i sjukhus eller “politisk diskursen” i riksdagen. När man analyserar dessa mönster och strukturer ägnar man sig således åt *diskursanalys*. Detta är naturligtvis inte tillräckligt för att kunna förklara vad diskurs är och dess funktioner, så till denna analys behöver man så klart tillämpa de utvecklade teorier och metoder som är relevanta (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:7).

4.3 Kritisk diskursanalys

Diskurs är något som enligt Fairclough skapas genom språket. Det är alltså en verklighet som vi själva formar via vårt språk. Diskurser bidrar enligt Fairclough till att konstruera bland annat sociala identiteter och sociala relationer (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:73). Som ett exempel på hur diskurser kan konstruera sociala identiteter och relationer skriver han om hur två platsannonser konstruerar läsaren när de söker arbetarkraft (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:88). Enligt Fairclough existerar inte den uppfattade verkligheten förrän vi formar den genom vårt språk, det vill säga att vi formar vår egen verklighet genom sättet som vi väljer att kommunicera på (se Winther Jørgensen & Phillips, 2000:15). Diskursen är något som konstituerar samtidigt som det är konstituerat inom social praktik, vilket med andra ord betyder att diskursen *både* formar vår sociala värld och är formad av olika sociala praktiker (ibid:68). När man analyserar diskursen gör man detta utifrån två dimensioner, nämligen *den kommunikativa händelsen* samt *diskursordningen*. *Den kommunikativa händelsen* är ett fall av språkbruk, som exempelvis används i tidningsartiklar, och *diskursordningen* är produkten av de diskurstyper som sociala institutioner använder (ibid:73). Fairclough menar på att språket har en central roll i vårt sociala liv, och därför passar vår metod som verktyg för att analysera diskursen som skapas i pressen.

Den kritiska analysen av diskurser som Fairclough beskriver belyser olika maktförhållanden som Fairclough skulle vilja förändra (Fairclough, 2003:2). Språket som till exempel kvällstidningar använder i sin text beror på i vilket kulturellt eller ideologiskt sammanhang man befinner sig i, vilket är något man ska utgå ifrån i diskursanalysen enligt Fairclough (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:87). Texten är något som utgörs av antingen tal, skrift, eller en blandning av dessa. Det är enligt Fairclough en *kommunikativ händelse* som analyseras (ibid:74). Man kan enligt Fairclough inte analysera texten i sig ensam, då man

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

behöver ett teoretiskt perspektiv som kombinerar textanalysen med den sociala analysen (Winther Jørgensen & Philips 2000:72).

4.4 Kontrollsamhället

Enligt Fairclough så kan man inte undersöka texten endast med diskursanalys så som han definierar det, utan man behöver förstå texten i förhållande till den bredare sociala praktiken som den ingår i. Det blir därmed nödvändigt att dra in annan relevant teori som belyser den sociala praktiken (Winther Jørgensen & Philips 2000:90). Vi har valt att använda oss av Gilles Deleuze (1992) teori om kontrollsamhället. Vi ville undersöka hur *kontrollsamhället* framträder i de analyserade artiklarna. Vilka former av kontroller vi kan uttyda och *på vilket sätt* kontrollsamhällets maskin (*dator*) uppnår detta. Detta är en valbar teori som hänger samman med Faircloughs tredimensionella metod för att klargöra diskursen i ett bredare sammanhang snarare än en ytterligare fråga bland våra frågeställningar.

Disciplinsamhället som föregick kontrollsamhället lokaliserades till 1700- och 1800-talet av Michael Foucault och i början av 1900-talet nådde den samhällstypen sin höjdpunkt. I boken *Vansinnets historia* visar Foucault hur en maktfullkomlig institution använder den påstådda kunskapen som en organisationsfaktor, detta som ett medel för att tillskansa sig makt och kontroll över de psykiskt sjuka eller ”de vansinniga”. Med hjälp av den föregivna kunskapen ges de en legitimering för det de vill genomföra med de vansinniga genom att avskilja dessa ”vansinniga” från andra som en social kategori (Foucault, 1998:5). Kontroll- och maktperspektivet i form av en i människorna internaliserad disciplin blir än tydligare i boken *Övervakning och straff* (1998) där 1600- och 1700-talets offentliga kroppsstraff och vedergällning förlorade betydelse. För att få bukt med det folkliga upproret och oron introducerades fängelset som lösningen, där skillnaden från förr var att den nu skulle tillämpas på alla lagöverträdare. Det som bidrog till att fängelset slog igenom var den moderna *disciplinen* från främst skolor, sjukhus och arméer som inte bara bestod i den klassiska kraftfulla ledningen med hårda straff för olydnad utan en mer noga övertänkt metod för organisationsledning. Utgångspunkten var en total och mångdimensionell makt över de underordnade, som i disciplineringen tvingades avskiljas från omvärlden, i skolbyggnader och baracker. Man delar upp utrymmen och rum och reglerar allting, från att hålla sig på

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

bestämda platser till schema för tidsanvändning. Fängelset blev därför ett perfekt exempel där denna utveckling gav möjligheter till diverse kontrolltekniker.

Det har skett en förändring från Jeremy Bentham's "Panoptikon" som är ett fängelsesystem där allt kan iakttas och kontrolleras från en enda central punkt, vars effekt är att människor känner sig kontrollerade utan att behöva vara det, till dagens förädlade system där vi har elektroniskt övervakade fängelser. Foucault menar att sådana tekniker som denna har en benägenhet att spridas från fängelser till andra samhällssfärer (Foucault, 1998:12-13). Foucault insåg också att det disciplinära samhället upplevde *kris* och var på väg mot att bli ersatt av ett annat samhälle som han menade på var den närliggande framtiden. Detta nya samhälle kännetecknades av *kontroll än disciplinering* och utvecklades av Gilles Deleuze (1992) i Postskriptum till kontrollsamhällena. Disciplinsamhället inspärningsmiljöer fokuserade på individens kropp som tillsammans bildade en massa för att kunna effektivisera produktionen av fabriken och vinsterna. Det skulle vara så högt som möjligt när det gäller produktion och så lågt som möjligt när det kom till löner. Detta system gjorde även det möjligt för arbetsgivaren att kunna hålla uppsikt över denna massa och chansen att forma varje individ var för sig och därmed massan bäst man önskade. Kontrollsamhället däremot koncentrerar sig *inte* längre på produktion och produktionen vilket har till stora delar tagits över av utvecklingsländer numera, utan den köper färdiga produkter eller komponenter och delar som den sedan sätter ihop. Företag har ersatt fabriken och fokuset ligger på försäljning och att sälja tjänster (Deleuze, 1992:3-7).

Kontrollsamhället kan förstås som en maskin. Denna maskin kan i sin tur enligt Deleuze bäst förstås som en *dator* som delar upp individer i olika databanker och i olika filer som sedan används för olika syften. Alla i samhället kategoriseras in i *filer* med tillhörande *status* och *syfte*. De data som sparats om individerna är dock något som ständigt förändras och uppdateras med ny information. Detta innebär att ens *fil*, *status* och *syfte* är *fluktuerande* för en maximal användning. På så sätt anpassar och infiltrerar kontrollsamhället de inspärningsmiljöer som är av det disciplinära samhället till sin egen användning istället för att ersätta det totalt (Thomson & Cook, 2012:568). Till exempel kontrollerar man de anställda genom att använda sig utav "prestationslöner" som fungerar som motivation där man för fram rivalitet som en sund tävling mellan individer och på så sätt ställer man de mot varandra.

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Anställd mot anställd, företag mot företag. Det är ett konstant uppkopplat nätverk som framträder mer och mer i alla samhällsfärer (Deleuze, 1992:3-7).

Vi ville undersöka hur denna sociala praktik kan kopplas samman med de analyserade artiklarna, hur kontrollsamhällets maskin (*datorn*) opererar och delar upp människor genom att tilldela dem olika *filer*, *status* och *syften*.

5. Metod

5.1 Metodval

I vår studie har vi använt oss av ett kvalitativt tillvägagångssätt. Anledningen till att vi har använt oss av en kvalitativ studie är för att vi sökte att förstå hur vårt urval av tidningsartiklar framställer ensamkommande flyktingbarn, vilket kännetecknar kvalitativ metod. Vi ville alltså inte söka olika förklaringar och orsakssamband i vår studie, vilket kännetecknar kvantitativ metod (Meeuwisse, 2008:38). Till vår tänkta studie har vi använt oss av kritisk diskursanalys av Norman Fairclough. Detta tillvägagångssätt utgörs av metodologi såväl som teori (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:66).

5.2 Faircloughs tredimensionella modell

Fairclough nämner tre olika dimensioner för att genomföra en kritisk diskursanalys, nämligen *text*, *diskursiv praktik* och *social praktik*. När vi analyserar texten tittar vi på vilka mönster och egenskaper som ingår i texten genom att använda oss av Faircloughs tredimensionella modell (Winther Jørgensen & Phillips 2000:85), och i avsnittet nedan kommer vi att presentera hur vi har gått tillväga för att göra vår analys av texter.

5.2.1 Textdimensionen

Texten som vi valt att analysera är artiklarna från kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen. Textdimensionen i en diskursiv analys används för att analysera textens egenskaper och mönster. Med textdimensionen som verktyg kan man genom språkbrukets uppbyggnad utläsa hur diskurser konstrueras (Winther Jørgensen & Phillips 2000:85). Detta har vi gjort med hjälp av olika analytiska verktyg och begrepp enligt Faircloughs modell.

5.2.2 Modalitet

Fairclough menar att *modalitet* är ett verktyg för analys av texten. *Modalitet* mäter enligt Fairclough hur pass säker man är i sitt hävdande eller sin fråga, när man ställer krav eller ger ett bud. Det finns alltså olika *modaliteter* som man använder vid var och en av dessa uttalanden. Exempelvis meningen "Detta äpple är grönt" har högre *modalitet* än meningen "Detta äpple *kanske* är grönt", eftersom jag som författare är säkrare i mitt påstående i den första meningen, än i den andra. Det är bland annat ord som "kanske", "möjligtvis", "borde" m.m, som påverkar *modaliteten* i våra påståenden enligt Fairclough (Fairclough, 2003:165ff). Dessa nivåer på *modalitet* är: hög - *säkerligen*, medel - *troligen*. och låg - *möjligtvis*. *Säkerligen*, *troligen* och *möjligtvis* är alltså tre exempel på olika modala adverb som visar nivåerna på ett påstående som en författare formulerar (ibid, 2003:170). Skillnaderna i användningen av *modalitet* beror på vilken diskurs det är som använder *modaliteten*. Tidningar brukar ofta presentera olika tolkningar som ren fakta, detta gör de exempelvis genom att använda *objektiva modaliteter* istället för *subjektiva*, som till exempel "bollen är rund" istället för "vi anser att bollen är rund".

5.2.3 Transitivitet

När man ska analysera *transitivitet* så tittar man på vilka vis *subjekt* och *objekt* förbinds eller inte förbinds med utvalda händelser och processer. Det man vill förklara när man analyserar *transitivitet* är vilka konsekvenser det medför när man använder sig av olika framställningsformer. En mening där man utelämnar *agenten* till något som inträffat är en mening som används i passiv form av *transitivitet*. *Agenten* nämns alltså inte som ansvarig till något som inträffat, vilket kan medföra att det inträffade tolkas som något naturligt fenomen som inte behöver ifrågasättas. Ett exempel på ett användande av *transitivitet* kan vara: "20 flyktingar utvisades igår". Man nämner alltså inte anledningen till varför dessa flyktingar utvisades och man nämner inte *agenten* som är ansvarig för att dessa flyktingar utvisades. Man fokuserar på så vis endast på effekterna av det inträffade, och inte på de processer som ledde fram till det (se Winther Jørgensen & Phillips, 2000:87).

Metaforer är ett annat analytiskt verktyg man kan använda vid analys av text. Användningen av *metaforer* i en text säger mycket om vad textproducenten vill förmedla. När man använder sig av en specifik *metafor* i en text vill man genom metaforen förmedla något som man känner övertygelse för, för att konstruera sin verklighet (Fairclough, 1992:194). Exempelvis orden “fosterland” och “fädernesland” hänvisar till hemlandet som ett slags “förälder”, och dessa *metaforer* används flitigt bland patriotiska kretsar.

5.5 Diskursiv praktik

Textdimensionen och den *diskursiva praktiken* hänger ihop på så sätt att texterna produceras inom ramen av den diskursiva praktiken, men det är ändå två olika dimensioner som behöver analyseras var för sig i Faircloughs modell. Inom den *diskursiva praktikens* dimension ska man titta på hur en textproducent reproducerar en eller flera redan rådande diskurser för att skapa en text, och hur textkonsumenten konsumerar och tolkar diskurserna i texten. Ett exempel på en form av diskursiv praktik är hur tidningsartiklar produceras av textproducenter inom en tidning, hur den distribueras till textkonsumenterna och hur textkonsumenterna sedan mottager texten. Textproducenten är den som skriver texten och förmedlar den, exempelvis en journalist som skriver en artikel och publicerar den. Sedan mottages och läses artikeln av textkonsumenten, det vill säga tidningsprenumeranten eller läsaren i vårt fall (se Winther Jørgensen & Phillips, 2000:74ff). När vi ska analysera den *diskursiva praktiken* kommer vi att använda oss av *intertextualitet*. Vi har dock inte lagt lika mycket fokus på den *diskursiva praktiken* i vår analys eftersom vi anser att *texternas* egenskaper utgör mer utrymme i vår analys.

5.5.1 Intertextualitet

Intertextualitet innebär att en kommunikativ händelse, exempelvis en text, bygger på tidigare händelser. Det innebär således att en text aldrig börjar om från början, utan den bygger alltid på andra texter och använder ord som använts i tidigare händelser. När man hänvisar till andra texter kallas det för *manifest intertextualitet*, och när texten inte innehåller någon direkt källa utan det är underförstått att man använder sig av någon annan källa kallas det för *latent*

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

intertextualitet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:77). När man exempelvis skriver och yttrar sin åsikt om någonting, innebär det att man hänvisar till något som redan tidigare har skrivits eller pratats om. Man kan yttra sig om något som tidigare skrivits eller sagts genom att hålla med detta, eller så kan man använda det till att invända mot det genom exempelvis *antagande*, *ironi* eller *negation*.

5.5.2 Antagande

Fairclough beskriver *antagande* som något texter använder sig av oundvikligen (Fairclough, 2003:40). När man skriver och använder sig av ett *antagande* i en text, antar man att texten i sig är något som är vedertaget, med andra ord tar man förgivet att det man skriver är något är allmänt känt, och då lämnar man det oskrivet var textens *antagande* har sitt ursprung. Det blir då upp till läsaren att veta varifrån detta kommer (ibid). Ett exempel på ett *antagande* är: "Sverige har slutat sälja stridsflygplan till Danmark". Man antar att det är vedertaget att Sverige tidigare har sålt stridsflygplan till Danmark.

5.5.3 Ironi

När man använder sig av *ironi* i en text gör man detta med syftet att ställa sig negativ till vad någon annan tidigare sagt eller skrivit, eller till den som skrivit eller uttalat det. Detta gör man genom att ironiskt kopiera den andres text eller uttalande (Fairclough, 1992:123). Ett exempel där *ironi* används kan vara: "Helsingborgs IF's tränare Henrik Larsson sa under gårdagens presskonferens: 'Vi behöver stärka försvaret mot Malmö FF för att kunna vinna'.

Då behöver kanske Helsingborg ställa upp med en 10-mannalinje i försvaret". Författaren här ställer sig negativ till Henrik Larssons uttalande, genom att lyfta fram och ironisera hans uttal.

5.5.4 Negation

Negation är likt *ironi* något man använder sig av för att för att för att invända mot vad någon tidigare sagt eller skrivit. Till skillnad från när man använder *ironi* använder man vid *negation* endast någon annans text eller uttal för att opponera mot detta (ibid:121).

För att kunna fullfölja analysen med hjälp av Faircloughs tredimensionella modell behöver man placera *texten* och den *diskursiva praktiken* i förhållande till den tredje och bredare, nämligen den *sociala praktiken*. Man kan alltså säga att *texten* och den *diskursiva praktik* den utgör, är båda två en del av den bredare *sociala praktiken*. Ett exempel på hur sociala praktiker fungerar är hur vi ser på och behandlar barn, som en grupp med särskilda kännetecken, men för endast ett par hundra år sedan uppfattades diskursen om barn som “små vuxna” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:43). Vid implementeringen av dimensionen av den *sociala praktiken* behöver man klarlägga hur den *diskursiva praktiken* kan relateras till den *diskursordning* som den ingår i (Fairclough, 1992:237), som exempelvis diskursordningen som tidningarna använder (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:73). Man ska alltså undersöka vilka olika diskurstyper (exempelvis debattartiklar eller krönikor) som den *diskursiva praktiken* ingår i och hur de sprider sig. För att fördjupa sig inom detta och för att kunna komma fram till något resultat behöver man enligt Fairclough mer än diskursanalys som verktyg. Man måste även använda sig av en sociologisk teori för att kunna förklara den *diskursiva praktiken* och hur den på så sätt förhåller sig till den vederbörande *sociala praktiken* som den ingår i (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:90).

När man har lyckats komma förbi hindret att analysera det viktiga förhållandet mellan den *diskursiva praktiken* och den *sociala praktiken*, då har man kommit ett steg närmare målet, nämligen att komma fram till slutsatser som grundar sig på analysen. Nu kan man ställa sig frågan om den rådande *diskursordningen* reproduceras av den *diskursiva praktiken* och upprätthåller *Status quo* i den *sociala praktiken*, eller om det finns några förändringar i *diskursordningen* som kan bidra till att skapa förändring i den bredare *sociala praktiken*? I samband med detta kan man fastställa ifall den *diskursiva praktiken* hjälper till att upprätthålla maktförhållanden som är ojämlika eller om den istället ifrågasätter dessa ojämlika maktförhållanden (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:90–91). Fairclough menar på att det är fullt möjligt att förändra ojämlika maktförhållanden. Genom att använda sig av kritisk diskursanalys påstår Fairclough att man kan bidra till att uppmärksamma och motarbeta ojämlika förhållanden i ett samhälle (Fairclough, 2010:67–68).

5.7 Metodens förtjänster och begränsningar

Den kvalitativa metoden som vi har förhållit oss till har både fördelar och nackdelar (Bryman, 2011). Den grundläggande anledningen till att vi valde att använda oss av kvalitativ metod är för att när man forskar kvalitativt så analyserar man samhället via ord, och inte via siffermetoder som man gör vid kvantitativ forskning (Bryman, 2011:371). Det är även relevant för oss i vår forskning att ha vår utgångspunkt i deltagarnas (läs tidningarnas) perspektiv, istället för vårt eget perspektiv (ibid). Bryman skriver att kvalitativa forskare fokuserar på meningen som ett visst beteende inbegriper, vilket passar vår studie eftersom vi vill studera och försöka förstå diskursen som framträder i tidningsartiklarna (Bryman, 2011:372). En begränsning med vår kvalitativa metod är att vi genom vår studie inte kan generalisera till en hel population. Eftersom vi har valt att använda oss av två tidningar kommer det att bli svårt att generalisera eftersom vi utesluter andra tidningar, och annan form av media i vår forskning. De resultat som vi har fått genom vår studie kommer inte att vara representativt för vad pressen i Sverige skriver om ensamkommande flyktingbarn, utan endast för de tidningar som vi ämnat att undersöka (Bryman, 2011:369).

Vi tycker att den kritiska diskursanalysen är relevant för vår studie av tidningsartiklarna eftersom den fokuserar på språket i texterna, därför är det en fördel att använda kritisk diskursanalys i vår studie. Vi ville fokusera på de ord och föreställningar som annars tas för givna (Jönsson, 2010:106) genom tidningsartiklarna som vi analyserat, då passar denna metod oss. Problemet som kan uppstå med användandet av diskursanalys är att stegen mellan teori och analys kan bli för stora (Jönsson, 2010:103). Det kan finnas flera olika diskurser i texten som kan försvåra utförandet av den kritiska diskursanalysen. Dessutom är den kritiska diskursanalysen en kvalitativ metod, vilket innebär att man söker nå en subjektiv förståelse för en företeelse, vilket i sin tur innebär att man inte kan generalisera sitt resultat.

5.7.1 Urval

Till vårt tänkta urval som vi har undersökt har vi tagit del av 30 olika tidningsartiklar på nätet från Aftonbladet och Expressen. Vi använde oss alltså av ett målstyrt urval. Ett målstyrt urval innebär att vi väljer ut vår empiri strategiskt så att det skapar relevans för våra frågeställningar (Bryman, 2011:392). Anledningarna till att vi har valt dessa två tidningar är för att vi ville avgränsa oss och inte få en för stor variation av tidningar. Vi anser även att just

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

dessa två tidningar var relevanta eftersom de är två av de största kvällstidningarna i Sverige, vilket innebär att de har många läsare som de når ut till dagligen. Vårt tillvägagångssätt för att söka oss fram till artiklarna var genom att besöka Aftonbladets respektive Expressens hemsida och vi använde oss av sökord som “ensamkommande” och “flyktingbarn”. Från Expressen fick vi fram 693 träffar när vi sökte på “ensamkommande”, och 704 när vi sökte på “flyktingbarn”. Likaså fick vi 549 träffar på Aftonbladet när vi sökte på “ensamkommande”, och 665 träffar på “flyktingbarn”.

Vi tyckte att det var mest relevant för vår undersökning att använda oss av artiklar som publicerats de senaste fem åren, då vi ville se hur dessa tidningar framställer ensamkommande flyktingbarn i nuläget. De flesta av våra artiklar är således inte mer än 2 år gamla, med ett undantag. Vi har valt att hämta våra artiklar i form av ledare, ledarkrönikor, debattartiklar, krönikor samt nyhetsartiklar, då vi ville få en så stor täckning av material som möjligt. I vår insamling av empiri tog vi medvetet 15 artiklar från vardera tidning eftersom vi ville ha en jämn fördelning i vår empiriska insamling. Kriterierna för vår samlade empiri var att artiklarna på något sätt skulle handla om ensamkommande flyktingbarn. Vi bedömde utifrån de artiklar vi valt ut att deras texter handlar om ensamkommande flyktingbarn.

5.7.2 Validitet och Reliabilitet

Enligt Bryman (2011) förutsätter reliabilitets- och validitetskriteriet att man ska kunna komma fram till en säker och absolut bild av den sociala verkligheten. Ett problem med detta är att dessa kriterier utgår utifrån kvantitativ metod (Bryman, 2011:354). Ordet reliabilitet kännetecknar att studien kan replikeras, med andra ord att den kan upprepas. Inom kvalitativ forskning är det vanligtvis svårt att kunna göra en studie som kan replikeras, eftersom att man som kvalitativ forskare oftast har en unik social roll när man bedriver sin forskning. Detta innebär att andra forskare som ska upprepa någons forskning behöver anamma den ursprungliga forskarens sociala roll för att komma så nära den första forskningens resultat som möjligt (Bryman, 2011:352). Vi har därför försökt vara så transparenta som vi kan i vår analys vad gäller vårt teoretiska perspektiv kopplat till den metod vi valt, för att försöka nå en så hög reliabilitet som möjligt (Bryman, 2011:370).

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

En annan benämning på ordet validitet kan vara trovärdighet. Validitetskriteriet kräver med andra ord att vi verkligen studerar det som vi har tänkt studera. Validiteten på vår studie kan höjas om analysen av vårt insamlade material överensstämmer med de teoretiska perspektiv som vi har valt (Bryman, 2011:352). Eftersom vi använde oss av det socialkonstruktionistiska perspektivet kan det bli problematiskt att höja validiteten på vår studie. Detta för att det vi har undersökt i vår studie och det resultat som vi kom fram till, är endast vår egen tolkning av sanningen. Det betyder med andra ord att verkligheten är en social konstruktion, och vårt resultat av vår empiriska insamling är en tolkning i mängden av den sociala verkligheten (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:29). I vår studie har vi försökt att koppla vårt teoretiska perspektiv med vår valda metod på ett så utförligt sätt som möjligt för att öka validiteten, genom att redogöra noggrant för hur vi tolkar texterna som vi avsett att analysera (ibid:123).

5.7.3 Etiska överväganden

Att bedriva forskning är ett berättigat krav från samhället eftersom den fyller en viktig funktion för individen och samhällets utveckling. De är av yttersta vikt att forskningen undersöker betydelsefulla frågor med hög kvalitet. I utförandet av en vetenskaplig studie så finns det flera saker att ta i beaktande. Inom den samhällsvetenskapliga forskningen så finns det etiska principer som bör ta hänsyn till.

Det grundläggande individskyddskravet består av fyra huvudkrav som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002:6). Informationskravet innebär att man ska informera uppgiftslämnare eller undersökningsdeltagare om vad undersökningen gäller, och att deltagaren när som helst har rätt till att avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2002:7). Samtyckeskravet innebär att forskaren behöver inhämta samtycke från undersökningsdeltagaren. Ifall deltagaren är under 15 år behöver man inhämta samtycke från dennes vårdnadshavare eller motsvarande (Vetenskapsrådet, 2002:9).

Konfidentialitetskravet handlar om sekretess. Detta innebär att alla personuppgifter i undersökningen ska ges största möjliga konfidentialitet och de ska bevaras så att obehöriga inte har någon möjlighet att ta del av dem (Vetenskapsrådet, 2002:12). Det sista kravet är

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

nyttjandekravet. Nyttjandekravet innebär att de uppgifter man samlar in är endast avsedda för forskningssyfte, och inte för andra icke-vetenskapliga syften (Vetenskapsrådet, 2002:14).

Då vi i vår studie bedrivit en kritisk diskursanalys av tidningsartiklar, behövde vi inte utgå ifrån dessa krav eftersom att tidningsartiklarna är offentligt material och kommer att behandlas utifrån det. Man kan dra slutsatsen att stora kvällstidningar förväntar sig att deras material används men förutsätter självklart att de görs på ett sakligt sätt. I vår uppsats analyserade vi artiklar genom att välja ut citat och analysera dem i relation till artiklarna som helheter, och inte bara plocka ut lösryckta citat.

"Citat ur materialet är tillåtna, men endast i den begränsade utsträckning som följer av upphovsrättslagen, det vill säga i överensstämmelse med god sed och i den omfattning som motiveras av ändamålet samt med angivande av källa" (Aftonbladet, 2015).

Det som vi däremot behövde tänka på är hur vårt material kan komma att påverka ensamkommande flyktingbarn. De är redan en svag och utsatt grupp i samhället då måste man vara försiktig och medveten om vår undersökning vidare kan försvaga deras ställning i samhället än mer. Risken för negativa konsekvenser finns alltid närvarande i undersökningar av utsatta målgrupper. Mot detta ska vägas forskningskravet som i detta fall är att undersöka och analysera hur ensamkommande flyktingbarn blir framställda i kvällstidningar. (Vetenskapsrådet, 2002:05). Det etiska övervägandet som gjordes var grundade på dessa argument och utfallet av det blev till undersökningens fördel.

5.7.4 Förförståelse

Samhällsvetaren Torsten Thurén förklarar begreppet förförståelse på ett enkelt sätt. Exempelvis menar han att ett nyfött barn uppfattar världen som kaosartad på grund av att det inte har någon förförståelse. Om ett barn utan förförståelse inte kan uppfatta vad som händer runtomkring barnet, så blir det svårt att tänka sig att man som vuxen person kan klara av vardagen utan förförståelse om något (Thurén, 2010:60). Vi kan alltså inte enbart uppfatta världen genom våra sinnen, utan det krävs att vi tolkar den också (Thurén, 2010:59). Thurén menar att man skapar sig en bättre förförståelse genom att inhämta kunskaper om allt möjligt,

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

och sökandet efter ny kunskap tar aldrig slut utan man förstår mer ju mer kunskap man söker. I samband med att man skaffar nya erfarenheter skaffar man även en större förförståelse (Thurén, 2010:61).

När vi bestämt oss för att skriva vår uppsats om två kvällstidningars framställning av ensamkommande flyktingbarn satte vi oss ner för att diskutera våra förförståelser kring ensamkommande flyktingbarn. I dagsläget läser vi dagligen i framför allt Aftonbladet och Expressen om ensamkommande flyktingbarn. Vi läser ofta om de ensamkommande i termer av siffror och dylikt, men vi läser sällan om dessa barn som individer. Av denna anledning ville vi bedriva kritisk diskursanalys på Aftonbladet och Expressens respektive framställning av ensamkommande flyktingbarn.

5.7.5 Arbetsfördelning

När vi har gjort vår analys och skrivit alla delar av arbetet har vi gjort det tillsammans, eftersom att vi anser att vi får det bästa möjliga resultat i vår studie om vi gör så mycket möjligt tillsammans och i samråd med varandra. När vi letade efter tidningsartiklar till vår studie valde vi ut artiklarna tillsammans. När vi sedan skulle koda artiklarna valde vi att först koda varje respektive artikel en och en, sedan jämförde vi våra kodningar med varandra och på så sätt kunde vi enklare komma fram till gemensamma slutsatser i vår analys.

6. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras vårt resultat varvat med vår analys. För att göra vår analys så tydlig som möjligt för läsaren skall vi presentera utvalda *citater* från 30 av våra tidningsartiklar från Aftonbladet och Expressen (15 stycken från vardera tidning) för att försöka få till en jämn fördelning. Citaten från artiklarna har vi valt ut efter att vi gått igenom dem och funnit dem relevanta för vår studie. Tidningsartiklarna är däremot blandade former av artiklar för att få en så bred täckning som möjlig. De består av *nyhetsartiklar* (8 stycken från Aftonbladet respektive 7 stycken från Expressen), *debattartiklar* (4 stycken respektive 2), *ledarkrönikor* (3 stycken från Aftonbladet), *ledare* (4 stycken från Expressen) och *krönikor* (2 stycken från Expressen). Några av citaten i vår analys innehåller fetstil, anledningen till det är att vi har plockat ut citaten i deras ursprungliga former från tidningsartiklarna. Vi kommer under hela

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

detta avsnitt analysera citat från den ena redaktionen för att sedan direkt efter analysera citat från den andra för att tydliggöra respektive framställningar som uppstår. Vi har allteftersom i vår empiriska analysprocess kommit att koda vår empiri efter återkommande teman och vill belysa diskursen som vi kunde finna och som den största delen av analysen kommer att utgå ifrån. Dessa är, som vi skall beskriva framöver, *diskursen om resurser*, och *“Vi” och “De” diskursen*. I artiklarna där vi har kunnat hitta *diskursen om resurser* har det handlat om olika kostnader i samband med mottagandet av ensamkommande flyktingbarn.

Därefter har vi valt ut de artiklar där de återkommande diskurserna framkom tydligast. I artiklarna som vi däremot har hittat *“vi” och “de” diskursen* i har vi sökt i texten efter egenskaper som tillskrivs de ensamkommande flyktingbarnen som visar på ett annorlunda samfund samt onormala, avvikande och ovanliga beteenden. Därtill har vi undersökt *metaforer* som återkommer och dess betydelse. Analysen av dessa citat kommer att göras utifrån Faircloughs tredimensionella modell, det vill säga på tre olika nivåer. Den ovannämnda analysen är på de två första nivåerna av Faircloughs modell. Den sista nivån som är den sociala praktik är kopplingen till den övergripande samhällsteorin i vår studie som är kontrollsamhället. Den delen av analysen kommer att presenteras separat i ett avsnitt för att binda samman med all föregående resultat och analys.

6.1 Diskursen om resurser- Återfanns i 21 av artiklarna (10 från Aftonbladet och 11 från Expressen)

Vi inleder med en återkommande diskurs som vi har funnit i våra artiklar. Det är diskursen om *resurser* som Sverige besitter i form av pengar, boendeplats och arbetare angående arbetet med de ensamkommande flyktingbarnen.

I en *ledare* som argumenterar för åldertest av de ensamkommande barnen, skriver Expressen om vilka kostnader det innebär för samhället när Sverige tar emot den stora mängden ensamkommande barn som söker asyl. Rubriken på denna ledare är: *“Ålderstest är bra för barn”*

“De som är under 18 år har större chans att få stanna i Sverige och får en mycket mer omhändertagande integrationsresa än de unga män och kvinnor som hamnar i tristessen på ett torftigt asylboende[...]

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Till och med oktober hade 45 000 ensamkommande sökt asyl i Sverige. Det innebär enorma kostnader - runt en miljon per ensamkommande och år - och stor belastning på skola och på socialtjänsten, som på många håll inte hinner med andra ärenden där barn far illa.”

(15-11-25 Expressen)

Författaren anser att åldertest för de ensamkommande behövs. *Modaliteten* i denna text är hög. Det kan vi urskilja genom att titta på författarens instämmande av sitt påstående, att “det innebär enorma kostnader”. Påståendet “Det kan innebära enorma kostnader” har en lägre grad av *modalitet* än författarens ansats. Författaren får det att se ut som att det är de ensamkommande barnen som är en stor belastning för socialtjänst och skola, att det på något sätt skulle vara barnens fel att institutionerna blir belastade. Författaren använder dessutom *antagande* i sin artikel, när hen skriver att “Det innebär enorma kostnader - runt en miljon per ensamkommande och år...”. I texten framgår inte hur dessa kostnader uppstår och varifrån dessa siffror kommer. Även här kan vi se att författaren får det att se ut som att de ensamkommande flyktingbarnen utgör dyra kostnader för Sverige.

Denna nyhetsartikel från Aftonbladet med rubriken “Vårdjättar gör sig rika på familjehem”, skriver om orimligt höga kostnader som uppstår i samband med att fixa boende för ensamkommande flyktingbarn i Sverige. Författaren beskriver hur olika företag tjänar pengar på den rådande platsbristen genom att de erbjuder höga priser för att kommuner ska köpa deras tjänster angående placeringen av ensamkommande flyktingbarn.

“Bristen är så stor att kommunerna desperat tvingas placera barnen på boenden som kostar långt över deras budget.

Priset är svindlande[...]

Privata vårdjättar blir rika på den rådande flyktingsituationen.

Wallenbergägda Aleris fakturerar kommunen 84 000 kronor i månaden för familjeboende för ett ensamkommande flyktingbarn.”

(15-10-13, Aftonbladet)

I denna text kan läsaren få en uppfattning om att kommunerna är dåliga på att hushålla med resurserna. När vi läser texten kan vi tolka ett *antagande* vad gäller författarens påstående om

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

att "Wallenbergägda Aleris fakturerar kommunen 84 000 kronor i månaden..." I texten finner vi även objektiv modalitet, det kan vi utläsa på meningen "Privata vårdjättar blir rika på den rådande flyktingsituationen". I detta påstående finns också ett instämmande från författaren, eftersom hen skriver med säkerhet att "privata vårdjättar blir rika". När författaren använder denna typ av modalitet i sitt påstående, kan läsaren uppfatta det som att det endast är vårdföretagen som vinner på att ensamkommande flyktingbarn får någonstans att bo.

De båda artiklarna här ovan diskuterar kostnaderna som uppstår på grund av de ensamkommande flyktingbarnen. Diskussionen kring kostnaderna är dock annorlunda. Expressen diskuterar hur den höga kostnaden kommer att slå hårt mot välfärden, socialtjänst, skola och barnen. Aftonbladet däremot är också kritiska mot den höga kostnaden men istället i hur det används. De kritiserar hur företagen får tjäna så stora belopp på de ensamkommande flyktingbarnen. Här kan man också utläsa en kritik över "desperata" kommuners *slösaktiga* hantering med resurserna.

I en annan ledare från Expressen med rubriken "S och M bör göra upp om ensamkommande" skriver författaren bland annat om vilka kostnader det innebär för staten att ta emot ensamkommande flyktingbarn, och att Socialdemokraterna och Moderaterna måste samarbeta för att lösa "krisen".

"Sedan en tid tillbaka kommer det runt 2000 ensamkommande minderåriga i veckan till Sverige för att söka asyl[...] Ett annat sätt att uttrycka saken är att det skulle behöva startas tre nya skolor i veckan enbart för att möta behovet för de ensamkommande. Även om takten nu ser ut att avta något är detta en samhällsutmaning av enorma proportioner.

Statsfinansiellt innebär det dramatiska kostnader - runt 30 miljarder kronor om året fram till år 2019."

(15-10-31 Expressen)

Även i denna text kan man urskilja en diskurs om ensamkommande som en kostnad för vårt samhälle. Texten innehåller en hög modalitet med hjälp av påståendet att det är "en samhällsutmaning av enorma proportioner" att ta emot alla ensamkommande barn. Vi kan även urskilja ett *antagande* i texten, nämligen att det innebär "dramatiska kostnader - runt 30 miljarder kronor om året fram till år 2019". Detta tolkar vi som ett antagande eftersom det

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

inte nämns var dessa siffror kommer ifrån, alltså blir det upp till läsaren själv att bilda sig en uppfattning om det.

I denna ledarkrönika från Aftonbladet skriver författaren att många svenska kommuner inte tar ansvar i mottagandet av ensamkommande flyktingbarn. Författaren skriver bland annat att många kommuner har tillräckligt med resurser för att ta emot de ensamkommande men är motvilliga till detta.

“Som Moderat vill jag nu att vi i första hand ser till vår egen befolkning och dess välfärd, i andra hand till de som behöver skydd från bomber och granater’.

Så skrev M-politikern Peter Söderberg från Kungsbacka på sin Facebook-sida i somras.

Det handlar om de barn som på flykt undan krig och armod hamnar i den lilla västkustkommunen. Och enligt fritidsnämndsordförande Söderberg är de 35 barn som kommunen tar emot ett hot mot de äldres välfärd.”

(15-08-20 Aftonbladet)

I det första citatet kan vi utläsa en ironi från författarens sida. Författaren citerar fritidsnämndsordförande och moderat Peter Söderbergs text och ställer sig negativ till denna text genom att peka på att Söderberg ser de ensamkommande flyktingbarnen som ett hot mot de äldres välfärd. Artikelns rubrik lyder: “Flyktingbarnen förtjänar bättre”.

“Trycket på de kommuner dit barnen först kommer för att registreras är stort[...]

Situationen är akut och måste lösas snabbt. I ett första skede måste fler kommuner bli ankomstkommuner för att avlasta de nio som är det i dag.”

(15-08-20 Aftonbladet)

I det andra citatet kan vi urskilja en hög nivå av modalitet, då författaren har använt ordet *måste* i två meningar efter varandra, “I ett första skede *måste* fler kommuner bli ankomstkommuner, och “Situationen är akut och *måste* lösas snabbt. Det modala verbet *måste* ger intrycket av att författaren är helt säker i sina påståenden. *Transitivitet* är också något som visar sig i texten. *Agenten* som vi tolkar det i texten är de kommuner som inte är ankomstkommuner. Vi tolkar det som att författaren menar på att det är kommunernas ansvar

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

att lösa situationen. Artikelns rubrik lyder: "Flyktingbarnen förtjänar bättre", vilket vi tolkar som att det måste göras mer för att välkomna de flyktingbarn som söker asyl i Sverige.

I de ovanstående citaten om resurser ser vi en fortsatt skillnad på Aftonbladet och Expressens texter. Expressens författare skriver hur "trycket" av de ensamkommande flyktingbarnen är högt och innebär en samhällsutmaning som beskrivs som närmast omöjlig om den fortsätter i denna takt. Aftonbladets författare skriver istället om hur det *finns* resurser men problemet är motvilliga kommuner och därmed en fråga om rätt hantering. Vissa kommuner får ta mer ansvar än andra och det kan lösas genom att avlasta kommunerna genom fördelningen av de ensamkommande barnen till de motvilliga kommunerna. Det läggs också till att situationen är akut.

I nästa ledare från Expressen skriver författaren bland annat om att det inte finns tillräckligt med lärare och socialsekreterare för att möta alla de ensamkommande flyktingbarnen som Sverige tar emot. Författaren i artikeln är orolig för att Sveriges institutioner inte kommer att klara av att ta hand om alla de ensamkommande som söker asyl i landet. Rubriken på denna artikel lyder: "Snabblärare är inte supersmart"

"Migrationsverket talar om att sätta asylboenden. I Karlskrona, mördade Yaras stad, lider socialförvaltningen av "hyperakut" personalbrist. Nya ensamkommande barn anländer ständigt."

(15-11-24 Expressen)

I meningen "I Karlskrona, mördade Yaras stad, lider socialförvaltningen av 'hyperakut' personalbrist." När vi bryter ner denna text kan vi se att författaren inte anger någon ansvarig *agent* till varför socialförvaltningen lider brist på personal, vilket tyder på *transitivitet* i texten. I nästa mening skriver författaren att "Nya ensamkommande barn anländer ständigt" vilket vi direkt kopplar till den föregående meningen. Detta tolkar vi som ett sätt att påpeka för läsaren att resurserna inte räcker till på grund av den ständiga invandringen av ensamkommande flyktingbarn och en varning om vilka grava konsekvenser belastningen kan medföra.

I debattartikeln som vi presenterar nedan återkommer temat om "ovilliga kommuner" som författaren väljer att kalla dem. Författaren skriver bland annat att många av kommunerna

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

inte gör tillräckligt för att hjälpa de ensamkommande flyktingbarnen som kommer till Sverige. Även Migrationsverket nämns som en faktor som enligt författaren behöver ta sitt ansvar vad gäller arbetet med de ensamkommande flyktingbarnen i Sverige. Rubriken på denna debattartikel är: "Ska flyktingarna tvingas bo i tält?"

“Kommunerna i landet har tidigare fått i uppdrag att ta emot ensamkommande flyktingbarn – men det försöket havererade totalt och regeringen fick lagstifta för att kommunerna över huvud taget skulle ta emot flyktingbarn. Hur ska kommunerna därtill klara av den vanliga flyktingströmmen?”

Det är därför Migrationsverket måste gå in och bestämma över ovilliga kommuner, och det är också därför privata aktörer, som Jokarjo, fått gå in och lösa boendefrågan.”

(14-07-28 Aftonbladet)

När vi läser i texten kan vi se att författaren använder sig av *transitivitet*. Detta ser vi exempel på i den första meningen i citatet, där *agenten* som har ansvaret för mottagandet av ensamkommande flyktingbarn är regeringen. Det ligger alltså enligt författaren på regeringen att se till så de ensamkommande tas emot på ett bra sätt i landet. Det modala ordet *måste* används även i denna artikel, där författaren skriver att "Migrationsverket måste gå in och bestämma". Detta tolkar vi som ett säkert påstående från författaren. När vi läser dessa meningar tolkar vi det som att författaren efterfrågar att staten ska ta mer ansvar för att ta emot de ensamkommande flyktingbarnen.

Även i de två ovanstående citaten finner vi de tidigare nämnda likheter och skillnader när Aftonbladet och Expressen skriver om ensamkommande flyktingbarn. I citatet från Expressen ser vi att man lägger fokus på att skriva om att det råder akut brist på resurser i Karlskrona, i form av personal hos socialtjänsten. I texten nämner man "mördade Yaras stad", den 8-åriga flickan som dog efter att socialtjänsten inte gjort tillräckligt för att hjälpa henne. Att man använder Yaras namn i texten tolkar vi som att man vill antyda att det kommer ske fler liknande fall på grund av det höga antalet ensamkommande som kommer till Karlskrona. I citatet från Aftonbladet skriver man att Migrationsverket måste sätta ner foten och bestämma över kommunerna om mottagandet av ensamkommande flyktingbarn. Detta på grund av att det inte görs tillräckligt för att hantera frågan om boende för ensamkommande. I texten framkommer att regeringens försök med hanteringen av mottagandet av de ensamkommande

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

inte varit tillräckliga, och att det behöver göras mer för att underlätta mottagandet av de ensamkommande.

Nästa ledare från Expressen är ännu ett exempel på hur man sätter pris på människor, i detta fall de ensamkommande barnen. Författaren skriver om höga kostnader i samband med mottagandet av ensamkommande flyktingbarn, och att man inte vet vad ska göra av dessa barn. Rubriken lyder: "Var är planen för alla ensamkommande?" Och nedan följer citatet:

"Följden är att kostnaderna skenar. Regeringen är på väg att förlora kontrollen över statsfinanserna; det samlade flyktingmottagandet tarvar nya miljardbelopp - varje vecka.

Situationen är med andra ord ohållbar - ekonomiskt, mänskligt och från ett samlat samhällsperspektiv. Regeringen måste agera."

(15-10-14 Expressen)

Även ur denna text kan vi tolka att *modalitet* används. Bland annat hög modalitet som exempelvis *måste*, vilket antyder att det inte finns någon annan lösning än att regeringen sätter stopp på detta. Texten innehåller även en modalitet i form av instämmande i påståenden som att "Situationen *är* med andra ord ohållbar", vilket visar på att författaren är säker i sitt påstående om att situationen är ohållbar.

Vi kunde dessutom hitta ett annat citat i samma artikel där författaren använder sig av *ironi* för att ställa sig negativ till något som skrivits eller uttalats av någon annan, i detta fall Gustav Fridolin, språkrör för Miljöpartiet. Citatet lyder:

"Utmaningarna är enorma. Varifrån ska alla lärare, socialsekreterare och familjehem komma som ska ta emot dessa tiotusentals ensam- kommande?"

Många har mycket bristfällig skolgång med sig i bagaget.

Är det nya Fridolin-linjen som ska lösa detta - det vill säga att tonåringar sätts i exempelvis lågstadielklasser om de inte kan läsa och skriva ordentligt vid ankomst?"

(15-10-14 Expressen)

Författaren i texten ironiserar Gustav Fridolin och ställer sig negativ till hans uttalande om att ställa tonåringar i lågstadielklasser om de inte kan läsa och skriva ordentligt. Även i detta citat

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

betonas de knappa resurserna, vilket kan uppfattas som att gränsen för hur många ensamkommande flyktingbarn som vi kan ta emot redan är nådd, vilket i sin tur innebär att resurser inte räcker till för att anställa folk i våra skolor och socialkontor. I denna text från Expressen nämns alltså återigen att Sverige inte har tillräckligt med resurser för att ta emot ensamkommande flyktingbarn

Sammanfattningsvis ser vi att *diskursen om resurser* förekommer i många av artiklarna, närmare bestämt i 10 stycken, och oftast skriver man om olika kostnader som uppstår i samband med mottagandet av ensamkommande flyktingbarn. Artiklarna från både Aftonbladet skriver dessutom om vikten av samarbete mellan exempelvis Migrationsverket, kommunerna, och socialtjänsten, för att minska kostnaderna för mottagandet av ensamkommande flyktingbarn. Vi kunde se att det fanns skillnader i sättet som Aftonbladet och Expressen skrev i sina respektive artiklar, både bland ledarna, debattartiklarna och nyhetsartiklarna. Vi kunde utläsa av Expressens artiklar att de anser att det inte finns tillräckligt med resurser för att ta emot de ensamkommande flyktingbarnen i Sverige för att ge dem ett drägligt liv.

Däremot i Aftonbladets artiklar tolkade vi att de skrev om vilka möjligheter samt hinder som finns för de ensamkommande när de kommer till Sverige. Expressens artiklar har en tendens att sätta siffror på de ensamkommande flyktingbarnen genom att hänvisa till och betona höga kostnader för kommuner och staten när det gäller mottagandet av barnen eller när barnen ska få ett boende i Sverige. Både Expressens och Aftonbladets artiklar kritiserar bland annat kommunerna och regeringen, men enligt vår tolkning på skilda sätt. Utifrån vår tolkning vill Aftonbladets författare att staten ska använda resurserna mer effektivt för de ensamkommande flyktingbarnen, medan Expressens författare vill att staten ska vara mer restriktiva med resurserna, då de inte räcker till. De två tidningarna skiljer sig alltså som mest i deras sätt att skriva om resurserna i samband med mottagandet av ensamkommande flyktingbarn.

6.2 Metaforer- Återfanns i 6 av artiklarna (4 stycken från Aftonbladet och 2 stycken från Expressen)

Metaforer *betyder* överföring, det är när ett begrepp byts ut mot ett annat. Detta överför sedan innebörden från det området till det andra. Det är vanligt att överföringen av orden tas från ett

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

mer välbekant och konkret sammanhang till ett annat abstrakt och mindre välkänt sammanhang. (Bergström& Boréus, 2005:264–265). Genom att koda texterna efter metaforer som kunde utläsas i artiklarna så fick vi en uppfattning om vilken effekt termerna har inom sig själva och beroende på vilken kontext de användes. Något som fanns upprepande gånger med i artiklarna var användandet av termer som ingår i väderfenomen, så som “flyktingströmmen”, “flyktingvågen”, och “inströmningen”. Ström och våg är ju ord som har gemensamt i något flöde som breder ut sig i rummet och används ofta i sammanhang som är kopplat till vädret. Detta kan vi koppla till Ylva Brunes text om hur ordet “ström” används i samband med flyktingar, vilket sätter det i en negativ kontext (Brune, (red.) 1998:37). I fem av våra artiklar så återkommer dessa termer vilket vi finner är av vikt att undersöka budskapen som finns med tanke på den påverkan de kan ha för läsaren. Det intressanta i dessa benämningar är att de beskriver en oavbruten ökning av ensamkommande flyktingbarn till Sverige. “Flyktingvågen” och “flyktingströmmen” kan tolkas som att de ensamkommande barnen ökar i en hög takt. Tidningarna använder dessa metaforer på olika sätt som får konsekvenser för innebörden av dem och vi kommer att presentera det med de nedanstående citaten.

I denna ledare från Expressen kunde vi även hitta metaforer med negativ betoning som används när man skriver om ensamkommande flyktingbarn. Rubriken lyder: “Var är planen för alla ensamkommande?”

“De senaste sju dagarna har det kommit 2 369 ensamkommande asylsökande minderåriga. Låt oss reflektera över den siffran ett ögonblick[...]
Om denna veckotakt står sig talar vi om ett mottagande som motsvarar 123 000 ensamkommande per år. Visserligen brukar flyktingströmmen gå ner under vinterhalvåret, men även den sanningen kan vara satt på undantag[...]
(15-10-14, Expressen)

I text kan man utläsa ett exempel på “negation” där författaren opponerar mot det höga antalet av flyktingar. Detta genom att beskriva antalet ensamkommande i negativa termer”, Om denna veckotakt (...), Visserligen brukar(...)
“ I denna text kan man även utläsa hur metaforen flyktingströmmen som redan antyder på en hög tillökning av ensamkommande flyktingbarn sedan förstärks än mer av redovisade siffror av den gångna veckans antal av

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

inkommande asylsökande. Här vill vi påstå att metaforen blir levande i siffror och detta är något som läsaren kan förhålla sig till när denne stöter på ordet vid andra tillfällen. Denna framställning som en invasion av de ensamkommande flyktingbarn bidrar till att skapa ett åsiktsklimat som kan få negativa konsekvenser för de ensamkommande. Genom denna känsla av invasion av Sverige legitimeras och rättfärdigas därmed ett "nödvändigt" självförsvar (Brune, (red.) 1998:35).

I kontrast till det ovanstående citatet som satte siffror till begrepp såsom flyktingströmmen med mera så kopplas dessa metaforer med andra ord i den kommande ledarkrönikan. Denna ledarkrönika från Aftonbladet diskuterar situationen som råder i Syrien och frågar sig vilka de ensamkommande barnen är egentligen. Rubriken lyder: "Män flyr - kvinnor stannar"

"Enligt FN är 62 procent av alla asylsökande som har tagit sig till Europa i år män, 22 procent är barn och bara 16 procent är kvinnor. För Sveriges del är könsbalansen särskilt skev bland de ensamkommande tonåringarna, 91 procent av dessa är pojkar[...]

Könsobalansen i flyktingströmmarna diskuteras tyvärr ofta i rasistiska stereotyper."

(15-11-29, Aftonbladet)

Här ser vi ett annat exempel på "negation" Här opponerar författaren också mot flyktingarna men inte antalet utan könsfördelningen av den. Det syns tydligt i "(...)bara 16 procent är kvinnor(...)" och "(...)91 procent av dessa är pojkar(...)" där författaren uttrycker sig negativt. De ensamkommande flyktingbarnen som färdas igenom Europa sägs här bestå av 91 procent av män och författaren skriver om en könsobalans inom själva flyktingströmmen. Detta är också ett sätt ge en identitet till flyktingströmmen som hela tiden upprepas i tidningarna. Detta kan påverka läsaren i den bemärkelse att man ges utrymme att misstänkliggöra och ifrågasätta varför andelen pojkar och män är så höga i jämförelse med det motsatta könet som är i större behov av att fly eftersom de är mer sårbara och utsatta för våld i krig.

6.3 Diskursen “vi och de” - Återfanns i 12 av artiklarna (5 stycken från Aftonbladet och 7 stycken från Expressen)

I det här avsnittet har vi tänkt visa hur en annan diskurs framträder i Aftonbladet och Expressens artiklar. Det är “vi” och “de” diskursen som vi har tolkat utifrån ett *annorlundaskap* i texterna gällande de ensamkommande flyktingarna.

I denna artikel från Expressen har man intervjuat ett par som bor nära ett ödehus där man nyligen hittat 18 ensamkommande flyktingbarn som valt att bosätta sig där. Rubriken lyder: “Grannen blev vittne - ‘Det är ju en tragedi’”

”Hon berättar att huset väcker starka obehagskänslor:

– Det känns läskigt att veta att någon kan sitta där och ha hur bra insyn som helst in i vårt hus. När vi har lamporna tända så är det som ett akvarium – allt vi gör syns. Och våra barn och mängder av andra barn går förbi det där huset på väg till skolan och vem som helst kan sitta där inne i mörkret och iakttas, berättar hon.

– Tänk om våra pojkar går in där och rotar. Det känns inte alls bra, säger David.”

(15-12-02 Expressen)

Här talas det om det läskiga huset som barnen hittats i, och den eventuella faran som kan finnas och uppstå där. Vi kan urskilja subjektiva modaliteter i beskrivning av “våra barn”, “våra pojkar” och “allt vi gör syns”. Detta till trots att 18 ensamkommande barn har hittats boende där. Det görs en skillnad på faran beroende på vilka barn som befinner sig i det aktuella huset. Det kan skapa tankar om att de ensamkommande barnen inte alls är lika utsatta och sårbara för faror som alla andra barn och därmed sätta barnen i olika kategorier.

I en nyhetsartikel från Aftonbladet med rubriken “Pojkarna spårlöst borta”, talas det om två omhändertagna pojkar som försvunnit spårlöst. I intervjun med en anställd på utredningssektionen som jobbar med att hitta försvunna personer sägs följande:

“Anders Lindskog säger att det är vanligt att ensamkommande som ‘inte är tillfreds med var de blir placerade’ avviker.

– Det har vi fullt upp med. Det finns inte platser att sätta dem på, utan de hamnar på typ HVB-hem och det är ju ‘öppna tillställningar’ och där har de ju chans att sticka.

– De här två är ett par i högen av alla som är lysta.

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

– Man försöker ordna för dem, så accepterar de inte där de blir placerade så sticker dom. Och de är inte ensamma. Varje år försvinner hundratals barn i Sverige. De försvinner från myndigheternas kontroll, och ingen vet var de tar vägen. Vissa av dem är 6-7 år gamla.”
(15-02-11 Aftonbladet)

Här talas det om de ensamkommande barnen som är försvunna som ett ”par i högen” av de barn som försvinner. Texten innehåller en hög modalitet, vilket vi kan utläsa i påståendet att ”det är vanligt” att de inte är tillfreds med sin placering. I det påståendet kan vi se ett instämmande som beskriver beteendet som sant. Man nämner barn som påpekas vara så unga som 6-7 år gamla är för myndigheterna svåra att kontrollera i deras jakt på en mer tillfredsställande plats att bo på. Detta avvikande beteende som beskrivs hos de unga barnen som något ”normalt” bidrar till att skapa en skillnad på vad det normala är gällande ensamkommande barn, och vad som är normalt för andra barn.

I analysen ser vi teman som antyder om ett “vi och de” - alltså “vi” som det svenska folket, och “de” som de ensamkommande flyktingbarnen. När författarna skrev i “vi”-termer var de inkluderande, medan när författarna skrev i “de”-termer var de exkluderande när det handlade om de ensamkommande flyktingbarnen. Vi vill också påpeka att vi ser mer likheter i Aftonbladets och Expressens texter gällande den aktuella diskursen än i den ekonomiska diskursen.

Vi fortsätter med fler exempel härnäst.

I en artikel från Aftonbladet skriver man om en larmrapport från MSB (Myndigheten för samhällsskydd- och beredskap) om flyktingsituationen. I denna artikel med rubriken: “Larmrapporten - uthålligheten tar slut i december” står det bland annat följande:

“Nytt för den här veckan är att myndigheten särskilt nämner ‘begynnande utträngningseffekter inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst’.
– Man har så fullt upp att hantera ensamkommande barn och asylsökande så att man får problem med den ordinarie verksamheten, till exempel inom sjukvård och socialtjänst, säger Alexandra Nordlander, verksamhetsansvarig för operativ analys på MSB.”
(15-11-18 Aftonbladet)

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

I denna text förknippar man de problem som finns i de viktiga samhällsfunktionerna som socialtjänst och sjukvård direkt med en hög belastning av de ensamkommande flyktingbarnen. Vi kan tolka att texten innehåller en *objektiv modalitet* när vi läser påståendet “Man har så fullt upp att hantera ensamkommande barn och asylsökande så att man får problem med den ordinarie verksamheten”. De ensamkommande flyktingbarnens belastande behov börjar alltså enligt texten begränsa gemene mans tillgång till sjukvård och tillgång till socialtjänst. I samma mening kan vi med hjälp av *transitivitet* tolka att de ensamkommande flyktingbarnen som *agent* automatiskt kopplas ihop med problemet att sköta den ordinarie verksamheten. Detta kan tolkas som att “de” ensamkommande flyktingbarnen är ensam orsak till att det finns problem med att sköta den ordinarie verksamheten, och att det är allmänheten, alltså “vi” som drabbas av detta.

Här vill vi påpeka att vi ser en förändring i Aftonbladets texter. Från att diskutera olika förslag i hanteringen av mottagandet av de ensamkommande barnen till att fokusera på de påstådda problemen som uppstår av och kring de ensamkommande.

I denna krönika från Expressen skriver författaren om nödvändigheten och anledningen till införandet av tillfälliga gränskontroller. Rubriken lyder: “Bilderna av kaos i Sverige förstärkt”

“Bilderna av kaos i den svenska flyktingpolitiken förstärktes. Det är oroväckande signaler. Vi har inte kontroll över vilka som kommit in i landet och varför. Vi har heller inte kontroll över vad som händer dem när de väl finns här och har registrerats. Inte ens fast de är minderåriga.”

(15-11-12 Expressen)

Skribenten talar om en förlorad kontroll över flyktingar och de ensamkommande barnen som kommer till Sverige. Varför de har kommit ifrågasätts också som kan väcka misstankar om deras intentioner. Man kan urskilja subjektiva modaliteter i orden ”vi har inte kontroll”, ”vi har inte heller kontroll” där man skapar en enighet med läsaren om att man är tillsammans i detta ordningskapande av ”de andra”.

I detta avsnitt tycker vi att det är enklare att hitta likheter mellan Expressens och Aftonbladets texter, genom att texterna tenderar att skilja på och främmandegöra de ensamkommande flyktingbarnen. Detta görs genom att bland annat indirekt skuldbelägga och misstänkliggöra de ensamkommande. Man beskriver de ensamkommande barnen som något hotfullt för Sverige och antyder att de behöver kontrolleras. Utan denna nödvändiga kontroll och viktiga

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

åtgärder som utförs, skulle det råda total kaos i Sverige (Brune, (red.) 1998:37-38). Vi skulle här vilja påstå att den här framställningen av de ensamkommande barnen är möjlig genom att först och främst använda sig utav ekonomiska skäl som är bunden till att drabba resten av allmänheten. På detta sätt tycker vi att “vi och “de diskurserna skapas för att sedan byggas på och fortsätta med jämförelser och konsekvenser på andra sätt.

6.4 Den diskursiva och den sociala praktiken

Den diskursiva praktiken som finns hos de aktuella kvällstidningarna har vi har kunnat tyda likheter och snarlika praktiker.. Aftonbladet och Expressen som en stor del av befolkningen läser kan sägas ingå i en och samma övergripande diskursordning, det vill säga *massmedians diskursordning*. I denna kontext delar de samma diskursiva praktiker i hur de väljer att presentera sina texter.

“Alla har inte samma tillgång till alla diskurser. TV- nyheterna flätar till exempel ofta in kommentarer från icke journalister i sina inslag. Men somliga kommentatorer får status som ”experter”- och kan uttala sig med auktoritet och anspråk på sanning. Andra positioneras som vanliga människor deras kommentarer ramas in som åsikter.“
(Winther Jørgensen & Phillips, 2000:135)

Vi kan se att de finns otaliga rapporter och statistik från myndigheter, uttalanden från experter och tjänstemän i sina texter för att framställa de som “sanningar”. Påverkan finns också i vilka som utesluts från att komma till tals, som de ensamkommande barnen. De har också en betydelse för textens tolkning vilken slags *genre och språkbruk* som används i artiklarna som de ensamkommande barnen rapporteras i. Är det en *nyhetsartikel* där man tolkar innehållet som sanning och fakta? Eller en *debattartikel* där man tolkar innehållet som att “de här behöver diskuteras”.

De former av kontroll vi kunde uttyda från de analyserade artiklarna är många. Det kan illustreras och förstås enklare med hjälp av konkreta exempel. I Expressens ledare med rubriken “Ålderstest är bra för barn” i temat om *Diskursen om resurser* hade vi följande citat:

“De som är under 18 år har större chans att få stanna i Sverige och får en mycket mer omhändertagande integrationsresa än de unga män och kvinnor som hamnar i tristessen på ett torftigt asylboende[...]

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Till och med oktober hade 45 000 ensamkommande sökt asyl i Sverige. Det innebär enorma kostnader - runt en miljon per ensamkommande och år - och stor belastning på skola och på socialtjänsten, som på många håll inte hinner med andra ärenden där barn far illa.”

(15-11-25 Expressen)

Den här artikeln handlar om hur de ensamkommande flyktingbarnens ålder borde kontrolleras. Detta är en form av kontroll som är möjlig och kan förstås bättre med hjälp av kontrollsamhällets maskin, det vill säga datorn som delade in individer i olika filer. De ensamkommande kan då i detta sammanhang sägas tillhöra samma mapp av filer och de svenska medborgare som inte behöver *ålderstestas* tillhöra en annan mapp av filer. Genom att hänvisa till “enorma kostnader” och “stor belastning på skola och på socialtjänst” som en kostnadsfråga som kan påverka de svenska medborgarna blir de därför förenade i samma mapp med filer i denna fråga. Detta kan då också förstås som de svenska medborgarnas *syfte* tilldelade av *datorn*. På så sätt vänder man de mot varandra. För att stärka den *ekonomiska* kontrollen så skapas en annan form av kontroll som ska minska på kostnaderna. “De som är under 18 år har större chans att få stanna i Sverige” skriver Expressens författare som menar på att det är förståeligt om de ensamkommande barnen skulle ljuga om sin ålder, vilket författaren motiverar som anledning till införandet av åldertester.

I en nyhetsartikel från Aftonbladet som handlar om två omhändertagna pojkar som har försvunnit spårlöst skriver författaren:

“– Man försöker ordna för dem, så accepterar de inte där de blir placerade så sticker dom. Och de är inte ensamma. Varje år försvinner hundratals barn i Sverige. De försvinner från myndigheternas kontroll, och ingen vet var de tar vägen. Vissa av dem är 6-7 år gamla.”

(15-02-11 Aftonbladet)

En annan form av kontroll som framträder i denna text är en *kontroll kring ordningen*. “De försvinner från myndigheternas kontroll” och “ingen vet var de tar vägen”. I denna del ställs de ensamkommande barnen mot myndigheterna som här bär på *syftet* till skillnad från den ovannämnda kontrollformen. Här motiveras kontrollen kring ordning med de ensamkommande barnens säkerhet.

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

I en krönika från Expressen skriver författaren om nödvändigheten av tillfälliga gränskontroller.

“Bilderna av kaos i den svenska flyktingpolitiken förstärktes. Det är oroväckande signaler. Vi har inte kontroll över vilka som kommer in i landet och varför. Vi har heller inte kontroll över vad som händer dem när de väl finns här och har registrerats. Inte ens fast de är minderåriga.”

(15-11-12 Expressen)

Här finner vi ytterligare en kontrollform, vilket är gränskontrollen. Författaren motiverar införandet av tillfälliga gränskontroller med att man inte har någon kontroll över de ensamkommande barnen och vad som händer dem trots att de är minderåriga. Man har dessutom inte någon kontroll över vilka som kommer hit och varför, det vill säga att kontrollen över dessa behöver stärkas då man misstänker att det inte är alla som söker skydd i Sverige.

I en ledare från Expressen så skrivs det om kontrollen om *antal och siffror*.

“De senaste sju dagarna har det kommit 2 369 ensamkommande asylsökande minderåriga. Låt oss reflektera över den siffran ett ögonblick[...] Om denna veckotakt står sig talar vi om ett mottagande som motsvarar 123 000 ensamkommande per år. Visserligen brukar flyktingströmmen gå ner under vinterhalvåret, men även den sanningen kan vara satt på undantag[...]”

(15-10-14, Expressen)

Här vi ser ytterligare ett exempel på kontrollsamhällets mekanismer. Författaren beskriver den höga takten som de ensamkommande barnen söker asyl på. Genom att ta sätta dessa siffror i perspektiv “Om denna veckotakt står sig talar vi om ett mottagande som motsvarar 123 000 ensamkommande per år” förespråkar författaren för en mer restriktiv invandringspolitik där man har en bättre kontroll på dessa höga *siffror och antal*.

Diskurserna som vi kunde se i artiklarna kring de ensamkommande flyktingbarnen tycker vi kretsar på det övre planet kring kontroller. I en allt mer globaliserad värld där man rör sig över gränser och platser så ökar övervakningen i den också. Man vill ha kontroll över de ensamkommande flyktingbarnen som redan är i Sverige samt kontroll på ålder, siffror, antal, kontroll på ordning, gränser och ekonomi. Man vill registrera och dokumentera. Det som

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

spelar roll är den data som finns. Man nekas eller beviljas tillträde beroende på om man har rätt "kod".

Baserat på det ovanstående kan man tolka empirin från artiklarna på olika nivåer. Läsarna får ta del av nyhetsartiklar, ledare, debattartiklar om de ensamkommande flyktingbarnen där man diskuterar kring hur man bäst skall hantera det stora antalet ensamkommande barn som söker sig till Sverige. Det inger en känsla av frihet till läsaren som om man har möjlighet att få bestämma utgången. Detta görs samtidigt som det finns olika diskurser i texterna som kan påverka läsaren om vilken uppfattning och åsikt man skall bilda om de ensamkommande barnen. Det kritiseras, diskuteras och föreslås olika tillvägagångssätt och val utåt i artiklarna men i diskurserna kan man tolka det som att det i själva verket inte finns något alternativ. Ekonomin och välfärden i Sverige lider och det kommer bara förvärras om inte flödet av "de" minskar.

7. Avslutande diskussion

Vår avsikt med denna uppsats var att vi ville undersöka hur framställningen av bilden på ensamkommande flyktingbarn ser ut i de svenska kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen. Vi ville även undersöka vilka likheter och vilka skillnader som vi kunde urskilja mellan dessa tidningar, på grund av deras socialliberala positioner som påverkar deras respektive diskurser. I den tidigare forskning som vi tagit del av fann vi att undersökningar kring nyhetstidningarnas framställning av flyktingar hade kommit fram till resultat liknande vårt. Den *ekonomiska diskursen* fann vi återkommande i den internationella forskningen. "vi" och "de" diskursen fann vi också närvarande i tidningarnas framställning av de rumänska flyktingarna. Det fanns även en skillnad i nyhetstidningarna The Guardian, Daily Mail och The Independent framställning. I undersökningen av vår empiri hittade vi samma mönster. I Aftonbladets och Expressens texter kunde vi uttyda diskurser som diskuterade de ensamkommande barnen på ett sådant vis där framställningen av de ensamkommande flyktingbarnen gjordes i olika negativa bemärkelser. (Tidningarna hade en tendens att använda ord som "flyktingström" och "flyktingvåg" för att beskriva de ensamkommande flyktingbarnen. På samma sätt hävdar Ylva Brune att dessa negativa bemärkelser användes på 1990-talet när flyktingar tog sig till Sverige (Brune, (red.) 1998:35). Löwander förklarar att tidningar skriver om eventuella faror som hotar det nationella intresset för att på så sätt skapa en enighet i nationen. Denna enighet skapas på bekostnad av de ensamkommande som i

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

denna framställning kan drabbas av negativa konsekvenser medvetet eller omedvetet (Löwander, (red.) 1998:90). Eftersom språket har en central roll i vårt liv och det sättet man använder det på både formar och formas av vår värld ansåg vi att det var viktigt att ta upp och medvetandegöra hur detta kan gå till och de konsekvenser sådana framställningar kan medföra till en redan utsatt grupp.

Tillsammans med den kritiska diskursanalysen som verktyg kan man klargöra vilken roll texter har i upprätthållandet maktförhållanden av den sociala världen. Genom det kan man som Fairclough skriver bidra till att uppmärksamma och motarbeta ojämlika förhållanden i världen (Fairclough, 2010:67–68). Det är precis det som också har varit syftet och målet med vårt arbete. Till en början hade vi väldigt svårt för att få grepp om Faircloughs beskrivning av sin kritiska diskursanalys. Det var väldigt mycket nya begrepp och väldigt avancerade förklaringar till dessa. Vi var tvungna att läsa om hans metod flera gånger om för att försöka förstå oss på den innan vi påbörjade vår analys. Men när vi väl började förstå blev det enklare för oss att gå vidare i vårt skrivande, och vi kunde börja på analysen av vår empiri. Det var intressant hur dessa tidningar valde att skriva om ensamkommande flyktingbarn i sina artiklar, då vi oftast inte medvetet påverkas av diskurserna som används. Det är inte alla som känner till och associerar Faircloughs kritiska diskursanalys till tidningsartiklarna när de läser dem. Det är dessutom intressant hur dessa diskurser används i dagsläget med tanke på att Sverige tar emot många ensamkommande flyktingbarn just nu, vilket nästan alla svenskar är medvetna om mycket tack vare våra massmedier.

Vi har utifrån vår kritiska diskursanalys av tidningsartiklarna kommit fram till hur framställningen i dessa tidningar av ensamkommande flyktingbarn ser ut är diskret men närvarande. I många avseenden kunde vi se likheter mellan Aftonbladets och Expressens användande av samma diskurser (läs *diskursen om resurser* och *diskursen "vi" och "de"*), men skillnaderna uppstår i att de inte alltid används i samma syfte. Aftonbladet skrev snarare om hur resurser bör fördelas inom våra gränser för ett bättre mottagande av de ensamkommande, medan Expressen skrev om brister i den svenska ekonomin vad gäller mottagandet av de ensamkommande. Dessa skillnader fann vi återkommande i analysen vilket visar på de olika infallsvinklar som Aftonbladet och Expressen utgår ifrån. Det som däremot förde dessa två tidningars artiklar närmare varandra vad gällde skildringen av de ensamkommande var hur diskursen "vi" och "de" användes i artiklarna som analyserades. Vi såg en mer liknande användning mellan de två tidningarna av denna diskurs. De

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

ensamkommande är enligt resultatet av analysen en grupp med särskilda egenskaper, som på så sätt är stigmatiserad. Artiklarna talade om de ensamkommande flyktingbarnen på ett vis som tydligt utmärkte de ensamkommande som barn med annorlunda egenskaper än “vanliga” medborgare i Sverige. Exempelvis kunde vi se att både Aftonbladet och Expressen betraktar de ensamkommande som ett ekonomiskt och socialt problem snarare än resurs för samhället. Det är på detta sätt som anser vi att vi kan förstå hur de ensamkommande framställs och diskurserna som uttrycks i de valda tidningsartiklarna kan förstås utifrån vår presentation av analysen.

Bilden av ensamkommande som framställs i tidningsartiklarna är enligt vår tolkning en bild som särskiljer dessa barn. Vårt syfte med uppsatsen var att med utgångspunkt i den kritiska diskursanalysen analysera hur dessa två kvällstidningar framställer de ensamkommande, vilket innebär att den verklighet om ensamkommande som vi tyder i artiklarna kommer ifrån vår tolkning av analysen. Det innebär således inte att dessa resultat som vi kommit fram till bör ses som en “ren verklighet”, utan endast den verklighet som vi har tolkat. Med utgångspunkt i den kritiska diskursanalysen kan vi se de två aktuella diskurserna från tidningsartiklarna som något som bidrar till och skapar en sanning om de ensamkommande flyktingbarnen.

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Referenser

Böcker

- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (2003). *The social construction of reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. London: Penguin books
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. [omarb.] uppl. Lund : Studentlitteratur
- Brune, Ylva (red.) (1998) Tårögda flickor och kusliga män. I Ylva Brune (red.). *Mörk magi i vita medier - Svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. s.29-57
Stockholm: Carlsson
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Burr, Vivien (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. New York: Routledge.
- Fairclough, Norman (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman (2003). *Analysing discourse. Textual analysis for social research*.
London: Routledge
- Goffman, Erving (1986). *Frame Analysis: an Essay on the Organization of Experience; with foreword by Bennett Berger*. Northeastern University Press, Boston.
- Jönson, Håkan (2010). Sociala problem som perspektiv. *En ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö: Liber.
- Löwander, Birgitta (red.) (1998) Rasism i verkligheten och i nyheterna. I Ylva Brune (red.). *Mörk magi i vita medier - Svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. s.85-95
Stockholm: Carlsson
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans & Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red) (2008). *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Thurén, Torsten (2010). *Vetenskapsteori för nybörjare*. [Omarb.] uppl. Malmö: Liber
- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*.
Lund: Studentlitteratur.

Internetkällor

Cheregi, Bianca-Florentina (2015). The media construction of anti-immigration positions: *The discourse on the Romanian immigrants in the British press*. *Revista Romana de sociologie*. s.279-298

Webbadress: <http://en.revistadesociologie.ro/sites/default/files/pictures/05-bcheregi.pdf>

[Hämtad 15-10-27]

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Deleuze, G.. (1992). Postscript on the Societies of Control. *October*, 59, 3–7. MIT Press
Webbadress: https://cidadeinseguranca.files.wordpress.com/2012/02/deleuze_control.pdf
[Hämtad 15-12-26]

Webbadress:
https://www.academia.edu/12887495/What_Power_Resides_in_the_Mass_Media_Typology_of_Media_s_Power_a_Proposal POLITICK% C3% 89 VEDY POLITICAL SCIENCES Vo l. 17 No. 4 2014 pp. 109-141 [Hämtad 15-10-28]

Kamenova, Denitza (2014). Media and othering: *How Media Discourse On Migrants Reflects And Affects Society's Tolerance*. Political Sciences

Webbadress: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/96574496/media-othering-how-media-discourse-migrants-reflects-affects-societys-tolerance> [Hämtad 15-10-28]

Ljuslinder, Karin (2011). *Medieforskningens betydelse för den journalistiska praktiken: Funktionshinderfrågor som exempel*. Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet

Webbadress: http://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/339_ljuslinder.pdf
Hämtad [15-10-24]

Migrationsverket (2015). Om ensamkommande barn och ungdomar

<http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar.html> [Hämtad 2015-10-23]

Migrationsverket (2015). Om ensamkommande barn och ungdomar - *statistik*

<http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Statistik.html> [Hämtad 2015-10-23]

Riksdagen (2015). Lag om mottagande av asylsökande m.fl.

Webbadress: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1994137-om-mottagande-a_sfs-1994-137/

[Hämtad 15-11-18]

Riksdagen (2015). Tryckfrihetsförordning.

Webbadress: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Tryckfrihetsforordning-19491_sfs-1949-105/

[Hämtad 15-11-18]

Stockholmskällan (2015). Att leva under asyl 1940 - *finska krigsbarn i Stockholm*.

<http://www.stockholmskallan.se/Tema/Publicerat/Finska-krigsbarn-i-Stockholm-1940/>

[Hämtad 2015-10-23]

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Thompson, Greg & Cook, Ian (2012). Spinning in the Naplan Ether: *'Postscript on the Control Societies' and the Seduction of Education in Australia*. Deluze Studies

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=18b27b21-b3ed-43dc-8ffe-0e20730151b7%40sessionmgr120&vid=5&hid=117> [Hämtad 15-12-19]

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Webbaddress:

http://lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf [Hämtad 15-10-27]

Tidningsartiklar

Larmrapporten - uthålligheten tar slut i december - Aftonbladet [Hämtad 15-11-24]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/article21785732.ab>

Regeringen ansöker om krispengar från EU - Aftonbladet [Hämtad 15-11-24]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/article21708541.ab>

Utsatta barn ska inte vara handelsvara - Aftonbladet [Hämtad 15-11-26]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21534795.ab>

Flyktingmottagningen kan spara 15 miljarder - Aftonbladet [Hämtad 15-11-26]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/debatt/article21569027.ab>

Sverige inför tillfälliga gränskontroller - Aftonbladet [Hämtad 15-11-26]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article21744963.ab>

Kraftig ökning av flyktingar till Sverige - Aftonbladet [Hämtad 15-11-29]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21374127.ab>

Ska flyktingarna tvingas bo i tält? - Aftonbladet [Hämtad 15-11-29]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/debatt/article19281564.ab>

Män flyr - kvinnor stannar - Aftonbladet [Hämtad 15-11-29]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/katrinemarcial/article21851294.ab>

Flyktingbarnen förtjänar bättre - Aftonbladet [Hämtad 15-11-30]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/danielswedin/article21279985.ab>

Sätt inte systemet före människorna - Aftonbladet [Hämtad 15-12-02]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/debatt/debattammen/politik/article19984764.ab>

Fler ensamkommande borde kunna återvända - Aftonbladet [Hämtad 15-12-02]

Webbaddress: <http://www.aftonbladet.se/debatt/article21822881.ab>

Gzim Ibishi

Kalid Osman

SOPA63

Vårdjättar gör sig rika på flyktingbarnen - Aftonbladet [Hämtad 15-12-01]

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21578474.ab>

Pojkarna spårlöst borta - Aftonbladet [Hämtad 15-11-28]

Webbadress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article20299374.ab>

Osäkert mottagande för flyktingbarn - Aftonbladet [Hämtad 15-11-28]

Webbadress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article12231905.ab>

Dubbel så många flyktingar, dubbelt så höga kostnader - Aftonbladet [Hämtad 15-12-02]

Webbadress: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/lenamellin/article21631301.ab>

Snabblärare är inte supersmart - Expressen [Hämtad 15-11-28]

Webbadress: <http://www.expressen.se/ledare/ann-charlotte-marteus/snabblarare-ar-inte-supersmart/>

Ålderstest är bra för barn - Expressen [Hämtad 15-11-28]

Webbadress: <http://www.expressen.se/ledare/alderstest-ar-bra-for-barn/>

De flyr hellre än återvänder dit - Expressen [Hämtad 15-11-27]

Webbadress: <http://www.expressen.se/nyheter/de-flyr-hellre-an-atervander-dit/>

Män får aldrig frågor om sina underkläder - Expressen [Hämtad 15-11-30]

Webbadress: <http://www.expressen.se/nyheter/man-far-aldrig-fragor-om-sina-underklader/>

S och M bör göra upp om ensamkommande - Expressen [Hämtad 15-11-30]

Webbadress: <http://www.expressen.se/ledare/anna-dahlberg/s-och-m-bor-gora-upp-om-ensamkommande/>

Var är planen för alla ensamkommande? - Expressen [Hämtad 15-12-02]

<http://www.expressen.se/ledare/var-ar-planen-for-alla-ensamkommande/>

AIK startar projekt för att hjälpa flyktingbarn - Expressen [Hämtad 15-12-02]

Webbadress: <http://www.expressen.se/sport/fotboll/allsvenskan/aik-startar-projekt-for-att-hjalpa-flyktingbarn/>

Samhället vänder ryggen till gatubarnen - Expressen [Hämtad 15-12-03]

Webbadress: <http://www.expressen.se/debatt/samhallet-vander-ryggen-till-gatubarnen/>

Flyktingsmugglare ska ha dumpat 100 barn i Göteborg - Expressen [Hämtad 15-11-27]

Webbadress: <http://www.expressen.se/gt/flyktingsmugglare-ska-ha-dumpat-100-barn-i-goteborg/>

Tryggare ungdomar ger en större vinst - Expressen [Hämtad 15-11-30]

Webbadress: <http://www.expressen.se/gt/kronikorer/sofia-dahlstrom/tryggare-ungdomar-ger-en-storre-vinst/>

Gzim Ibishi
Kalid Osman
SOPA63

Vårdbolag utreds efter 15-årige Abdallas död - Expressen [Hämtad 15-12-03]

Webbadress: <http://www.expressen.se/gt/granskar/vardbolag-utreds-efter-15-arige-abdallas-dod/>

Gör som vi - öppna för flyktingbarnen - Expressen [Hämtad 15-12-04]

Webbadress: <http://www.expressen.se/debatt/gor-som-vi--oppna-for-flyktingbarnen/>

Han tjänar miljoner på flyktingbarnen - Expressen [Hämtad 15-12-04]

Webbadress: <http://www.expressen.se/nyheter/han-tjanar-miljoner--pa-flyktingbarnen/>

Grannen blev vittne - "det är ju en tragedi" - Expressen [Hämtad 15-12-04]

Webbadress: <http://www.expressen.se/gt/grannen-blev-vittne-det-ar-ju-en-tragedi/>

Bilden av kaos i Sverige förstärkt - Expressen [Hämtad 15-12-04]

Webbadress:

<http://www.expressen.se/kronikor/lotta-groning/bilden-av-kaos-i-sverige-forstarkt/>